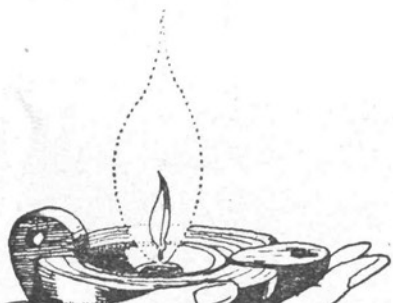

Poština plačana v gotovini.

No. 10859/1.

11
1934
ŽENSKI
LIST.

VIGREDO

VIGRED, ženski list z Modno in Krojno ter Vzorčno prilogo. — Izhaja vsak mesec. — Naročnina znaša Din 25.—, z mesečno prilogo Din 50.—. Če se naroči 20 izvodov (brez priloge) pod enim naslovom, le Din 20.—, za inozemstvo Din 32.—, s prilogo Din 64.— Izdaja konzorcij Vigredi (Vida Masič) v Ljubljani, Masarykova cesta, 12. Uredništvo (odgovorna urednica Zora Poženel) in upravnništvo Masarykova cesta 12, palača Vzajemne zavarovalnice. Tiska Misijonska tiskarna v Grobljah, za tiskarno odgovarja Jožef Godina C. M.— Telefonska številka 3519.

Sklep uredništva 10. prejšnjega meseca. Rokopisov uredništvo ne vrača, nenaprosenih prispevkov ne honorira.

Rokopisi in vsi dopisi, ki se tičejo vsebine Vigredi, naj se naslovi na uredništvo, vsi dopisi glede naročil, reklamacij in naročnine pa na upravništvo Vigredi, Masarykova c. 12, Ljubljana.

V S E B I N A

† Nj. V. Aleksander I. Zedinitelj. — Lojze † Golobič. — Zadnji pozdrav iz Bele Krajine. (M. Stepanova.) — Bela srca. († Lojze Županov). — Katoliško udejstvovanje. — Planincu na grob. (M. Stepanova). — Milica. (Dušica.) — Doli na jugu, tam doli. (M. Stepanova). — Krik. (Ana Galetova). — Cvetka pozabljenim. (F. Zupančič). — Japonska žena nekoč in sedaj. (M. P.) — Nocoj bo jok. (Ana Galetova). — November. (F. Z.). — Hiša v Grapi. (V. Winkler). — Slovo v jeseni. (M. Stepanova). — Vsi sveti. (Beloglavec K. D.). — Žena in delo. — Kolodvorski misijon. — Po ženskem svetu. — V Rožnem domu. — Gospodinjstvo. — Kuhinja. — Vrt. — Za danes ali jutri.

OPOZARJAMO NA
“VIGREDNI TEDEN,”
1.—8. decembra

VIGRED

LETO XII. LJUBLJANA, 1. NOVEMBRA 1934. ŠTEV. 11.

Nj. V. ALEKSANDER I. ZEDINITELJ

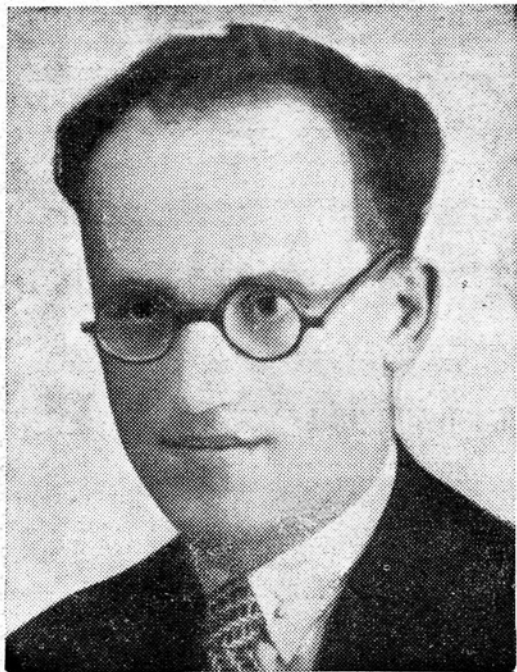
† 9. oktobra 1934

Katoliške slovenske žene in dekleta obetajo pri
njegovem grobu, da bodo same in po svojih otro-
cih zvesto vršile njegovo oporoko

ČUVAJTE JUGOSLAVIJO!

LOJZE + GOLOBIČ

Ni ga več med nami . . . Tako nepričakovano in tiho je odšel, da tega vsakdanji vrvež niti opazil ni. Le oni tihi ljudje, ki se zatekajo k resnemu časopisu, so osupnili, ko so v dneh 28., 29. septembra zagledali v vseh dnevnikih žalna poročila o njegovem odhodu od nas. Vigrednicam pa so zastala srca v tihi in nemi boli . . . Ali je mogoče, da ga ni več, njega, glasitelja naših najtišjih globin? Ali je možno, da je odšel od nas, ko nam je imel še toliko povedati? Kdo bo odslej pisal za nas,

dekleta in matere? Kdo bo učil poslej ono lepo in vzvišeno ljubezen materino? Kdo nas bo posihmal navajal k sveti dekliški zvestobi, k ljubeči požrtvovalnosti, k tisti vesplošni človečanski ljubezni, ki je je bil sam poln? Kje ga bomo zopet srečale vsega mladega, polnega načrtov, polnega smelih poletov? Kdaj se bo zopet prismehljaj med nas s prelepim predavanjem, da mu bomo zopet visele na ustih in poslušale vso lepoto njegovega pesniškega pripovedovanja?

Pa ga le res ni več . . . 1. oktobra smo ga spremili k Sv. Križu. Dolg je bil sprevod, ves pisan, ves pester . . . Ali je morebiti kdo opazil, da je imel on, ki je bil vendar mož, tako ogromno število spremljevalk? O, vse Vigrednice, kolikor jih je le moglo priti, od bližu in daleč, so mu hotele izkazati zadnjo čast. Tiho so stopale, drugače vse zgovorne in vesele. Vse tihe so ga spremljale tja na 54. oddelek pokopališča, kjer nas bo čakal in pričakoval . . . Vse v solzah smo se poslovile od njega, z glasnim ihtenjem smo sledile govornikom, a naša srca so govorila več in glasneje, le do izraza ni prišlo. Še, ko so odšli vsi z njegovega groba, smo se tiho vračale zopet in zopet, kakor da mu hočemo povedati še to in ono, za kar ni bilo v življenju več časa . . . Tam na njegovem grobu, takoj za onima njegove žene

in hčerke, pa je ležal venec iz svetlorumenih dalij in rožnatih nageljnov: »Lojzetu Županovemu — »Vigred«. Simbol njegove tako zelo drage »Vigredi«. Tiha frančiškanska kapelica pa je zbrala prihodnjo soboto zopet tako veliko število njegovih Vigrednic, ki so prišle k sv. maši zanj in so zanj darovale sv. obhajilo.

One Vigrednice pa, ki zaradi daljave niso mogle priti, da ga pospremijo na njegovi zadnji poti, pa naj se oddolžijo njegovemu svetlemu spominu med nami s pobožno molitvijo za mir in pokoj njegovi duši.

Vse pa bomo pogosto zahajale k naši Vigredi, kjer ga bomo srečale v vsakem letniku. L. 1927. s črtico »V podstrešju«; l. 1928. z »Materino povestjo«; l. 1929. s celoletno povestjo »Olgica«, ki so jo Vigrednice že sto in stokrat prečitale; dalje tudi v tem letniku še »Dočakala je«, »Hroma« in »Naš sveti oče«. L. 1934. pa »Bela srca« v katero je nanizal dogodke največ iz svojega življenja . . .

Tiho, kakor je odšel sam, bo ostala naša topla ljubezen vse dotlej, da nas združi velika božja ljubezen v večnosti.

Mara Stepanova:

ZADNJI POZDRAV IZ BELE KRAJINE

(Lojzetu Županovemu.)

Nič več mi ne more zapeti pero!
Moj Bog, če že hočeš tako,
naj zadnja mi pesem bo to,
poslednja, potem pa nič več . . .
Naj struna za struno ugasne mi v noč,
Saj peti ne morem več, kot sem nekoč.
Naj zadnja, najlepša pač bo
izpeta velikemu bratu v slovo!

Glej, brat, ob ranem Ti grobu stojimo:
jaz, sestre in brajce in vsi.
In sredi jesenskega cvetja medlimo,
v žalosti bridki okrutno trpimo
vse dni . . .
Kdo vodil bo nas,
ko prišel bo čas,
kdo veslo zagrabil bo trdno . . .
Od tužnih Gorjancev
do Kolpe tihotne
vse sklonjene, tihe so breze samotne.
In hrasti so skrušeni krone sklonili:
saj veliko Tvojo so smrt zaslutili.
Kako ne bi potem se mi, Tvoji, solzili?!

Nekoč si dejal mi sredi teh trat:
— V dno duše neskončno sem z liro bogat!
Če sto let bi pel,
pa bi ne izpel
brezmejni zaklad.

A zdaj si odšel,
in pesem začeto,
še neizpeto,
kdo bo dopel?
Sto, tisoč noči
ob gomili bi Tvoji hotela sedeti,
ko bi le mogla do konca pesem Tvojo dojeti!
Potem bi dopela jo jaz,
naši zemljici tužni v uteho in kras,
četudi bi morala potlej umreti!
Sedaj pa bo tiho, vse tiše ko v grobu ...
Brez pesmi nam Tvoje bo bridko živeti,
ho nam kot robu,
ki zlatega sonca ne more uzreti.

Nič več mi ne more zapeti pero!
Moj Bog, če že hočeš tako,
naj zadnja mi pesem bo to ...
Zdaj struna za struno naj počí mi v noč,
zdaj peti ne morem več, kot sem nekoč!

† *Lojze Županov:*

BELA SRCA.

Povest učiteljice Majde.

12. ZVEZDE SO ŽARELE.

(*Nadaljevanje.*)

Šumčeva mati je bila svetnica. Nikoli ni govorila vas o njej drugače kot s spoštovanjem. Ona pa ni nikoli o nikomer govorila. Tiha je bila, prebiralala molek in varovala otroke svojega sina Števa. Življenje ji ni bilo bogve kako prijazno. Vsi otroci so ji odleteli, Tine je pustil lemenat, Anka pa je morala iz samostana radi bolezní. In tako je večno molila: da bi se Tine vrnil! Ali da bi bil vsaj dober; da ne bi Boga pozabil. Da bi Anki radi samote ne izkrvavelo srce! Da bi se oni, ki se klatijo po Ameriki, ne pogubili. Da bi bilo Tončki pri Miholjevih dobro! Od jutra do večera in večkrat po celo noč.

Zdaj pa je Šumčevo mater nekaj vrglo. Že teden dni ni ničesar vzela v usta in gospod so bili zadnjikrat pri njej s sveto popotnico. Števo je brzojavno sporočil Tinetu.

Strahotno je Tineta pretresla ta vest. Planil je na prvi vlak in odvihral domov. Čutil je: »Jaz sem kriv. Zanemarjal sem mater, odkar sem v Zagrebu. Tuja mi je postala kakor dom. In bogve kako je hrepenela po meni!« Stal je pri oknu in v nemiru poganjal vlak: »Hitro, hitro, mudi se! Mati me kliče. Ne more umreti, dokler me ne vidi in blagoslovi . . .«

Še je bila pri polni zavesti, ko je pridirjal Tine. Veselje se ji je posvetilo v trudnih očeh: »Tine, moj ubožec!«

Tine je padel na kolena pred postelj in v solzah poljubljal ovele materine roke:

»Odpustite, mati! Žal mi je vsega, s čimer sem vas ranjeval.«
Z roko mu je zaprla besede:

»Moj si, Tine! Zmerom sem ti le dobro želela. Tudi zdaj te le blagoslavljam. Nikomur ne delaj zla, moj dobri fant!«

Zajela je dih, suh kašelj jo je davil, pa je čestokrat zastokala.

»Tine«, se je zopet umirila, »učiteljica Majda je zlato dete. Tako mi je bila dobra vse te dni. Zdaj je v šoli. Pa strašno žalostna je zmerom in vsa se je spremenila. Večkrat si bil z njo, predno si odšel v Zagreb; da bi bil ti kaj kriv? Večkrat mislim na to. Popravi, če si kriv!«

»Nisem kriv, mati.«

»Prav, dete, vesela sem te.«

Polagoma se je soba polnila. Sosedje so prihajale tolažit.

Tedaj se tiho odpro vrata in prav polahno se približa postelji Majda. Bleda in suha je bila. Le neskončno lepe oči so zrle izpod temnih obrvi:

»Kako je mati?«

»Bolje mi je, odkar je Tine prišel!«

Tedaj se je približal izza kota Tine in pozdravil:

»Pozdravljeni, Majda. Zahvalim se vam za ljubezen, ki jo izkazujete moji materi.«

Majdi so drhtele ustnice, ko je iztisnila iz sebe: »Tine!«

Nato so se ji ulile solze . . .

*

Odkar je Tine doma, se Majda več ne prikaže v Šumčevo hišo. Tudi k Anki ne, dasiravno sta prej zmerom skupaj tičali. Anka je vedela za Majdino življenje, tudi za dogodek z Janom na postaji.

Čutila je, da se Majdi udirajo tla pod nogami, prav tako kot njej. Da nima nobenih gotovih ciljev za prihodnost. Da je zapuščena in brez sleherne volje. Druga v drugi sta našli zaslombo in v nočni molitvi.

Neko popoldne je Tine nenadno stopil k Anki in jo naravnost vprašal:

»Kaj je z Majdo, da je ni več k nam? Odkar mi je zadnjikrat presunila srce ob materini postelji, je nisem več uzrl. In vendar se mi je srce vnovič prebudilo. Glej, mati so nam oboleli. En sam pih in ugasnila bo slabotna svečka. Potem bova sama na vsem širokem svetu. In vendar pozabljam na mater, srce mi je kot nemirno morje.«

»Kaj ti je Tine, tako zmešano govoriš?« Anka je nežno pobozala svojega brata.

»Glej, Anka, odkar sem izven lemenata, iščem sreče, ki je najbrž na svetu ni. Odpovedal sem se ljubezni, ki je bila edina resnična v mojem življenju, dal sem Majdo onemu, ki je imel večjo pravico do nje kot jaz. Kaj sem tiste dni pretrpel, vedo samo stene ozke izbe v Zagrebu. Kolikokrat je v večerih, ko sem tonil v knjige, priplaval med vrstice sladek obraz! Srce je zahrepenelo, skočil bi skoz okno in na vlak, da bi za veke ujel v naročje ta obraz. Pa spomnil sem se, da nimam pravice; zatulil bi, a siloma sem zadušil čuvstva in s hladno kretnjo odrinil spomine. Poslej je bila moja le znanost. Mislil sem, da bo ta izpolnila vrzel, ki zeva v moji duši. Zdaj pa sem znova ves bolan od misli na ono, ki mi ni namenjena.«

Tiho je sedel na stol in pogreznil obraz v dlani. Anka ga je sočutno zrla. Kako mu naj pojasni vso zgodbo o Janu, da bo prav.

»Tine, Majda je prosta.«

»Kako to misliš?« je vrglo Tineta s stola.

»Tako, da so vezi med njo in Janom pretrgane.«

»Za Boga milega, ali sem jaz kriv?«

»Ne, Jan sam in usodno naključje.«

»Ničesar ne razumem«, je šepnil ves iz sebe Tine.

»Ko si odšel. Tine, je bilo hudo. Nikoli ne pozabim njenega žalovanja. Toda vdala se je. Tvoje pismo jo je utrjalo. In vse je storila: trgala si je iz prsi tvojo podobo, kos za kosom, prejokala je dneve in noči — le poglej jo, kakšna je — kot jagnje je šla v klavnico. Toda ko je oni prišel in našel slučajno v neki knjigi njeno pismo, ki ga je menda naslovila na te, a ne odposlala, je tebi nič

meni nič odhitel na postajo in se odpeljal. Nič ni Majda slutila, zakaj tako hitro beži, toda tik pred odhodom ji je ponudil pod nos ono pismo . . .«

»Ubožica,« je vzdihnil Tine.

»Od takrat se ni več nasmejala. Zmerom ima razjokane oči. Pravi, da bo pustila službo in odšla domov k materi.«

»Anka, sestra, svetuj, kako naj rešim to ubožico, kako ji vrnem mladost?«

»Ti veš, Tine . . .«

»Mar misliš, da me še ljubi? In bi hotela biti moja, ko se je vendar zaobljubila za onega? Kaj, če misli ostati sama in žrtvovati svojo srečo bogve čemu? Velika žena je to, vsega je zmožna. Tudi umreti za srečo svojega bližnjega. Prenesla je stvari, ki jih ne bi nobena druga. Odrekla se je prvi, najčistejši ljubezni in šla za onim, do katerega ni čutila nič toplega, le, da mu ne bi užalila srca. In za vse to je prejela le leden udarec po licu . . .«

Tine se je utrudil radi negotovih misli. Vsedel se je k mizi in duša mu je mahoma bila kot razlite vode: brez moči in volje. Saj je vsega konec. Majda bo trpela po svoje, on po svoje. Približati se pač ne more več temu plemenitemu srcu po vsem tem, ko se ji je vendar odrekel. Morebiti bi ga pomilovalno pogledala: Bil si možak, zdaj pa si slabič. Mar ni oni prav tak siromak, pa tiho trpi?

»Majda, moja Majda!«

Ob dveh popoldne je sklicala Šumčeva mati vse svoje vnučke, sinove in hčere. Slehernega je prekrižala in blagoslovila. Potem je rekla: »Zdaj prižgite svečo, umrla bom.«

Pet minut nato je dvakrat zaporedoma globoko vzdihnila in ugasnila.

Tine je strmел v svojo mater kot okamenel. Vsega tega ni razumel. Saj je bilo tako strašno veliko, da ni mogel izmeriti vsebine. Videl je, kako so sive ženice preoblačile njegovo mater, ona pa ni niti trenila z očesom. To dobro mater, ki bi za sleherno svoje dete po stokrat iztrgala srce, so ženice polagale na mrtvaški oder.

Njegovo mater! Čemu vendar!

In vendar: mar ni to ona, za katero je nekoč mrl kot za najdražjim bitjem? Sredi pouka je vstal in kot gimnazijec peš pritekел preko Gorjancev v Belo Krajino. Pogledal je mater v dobre oči,

potožil ji in se vrnil. Po izstopu iz semenišča pa se je vse to mahoma sesulo. Tujec je bil pred seboj in svojimi. Dom mu je bil isto kot zagrebška ulica. Toda zdaj, ko je to blago bitje, ki mu je bilo nekoč vse na svetu, za zmerom zaprlo oči, je začutil v sebi globoko prazno jamo, ki je nima s čim napolniti . . .

Mati, mati!

*

Mrtvaški zvonovi pretresajo človeka kot najžalostnejša pesem. Povsem tuj človek naj umrje, zvon pa mi vzbudi sočutje do njega. Mrtvaški zvonovi imajo svojstveno boleost. Ko da zvone z onega sveta, kamor je odpotoval naš ljubi. In udarjajo na srce.

Ob svoji boleosti pa si brezčuten. Brez prestanka leži nekaj na tebi, kar ti jemlje dih, nekaj črnega, nekaj nečloveško strašnega, a doumeti vsega tega ne moreš.

Tine se je prebudil iz svoje zaprtosti šele tedaj, ko so mu položili mater v rakev in zabijali pokrov z votlimi udarci. Tedaj je zapazil, da je postelj prazna. Prijel se je za glavo in grozno zatulil. Toda pogrebci so naložili rakev na nosilnico in polagoma stopali proti sv. Duhu . . .

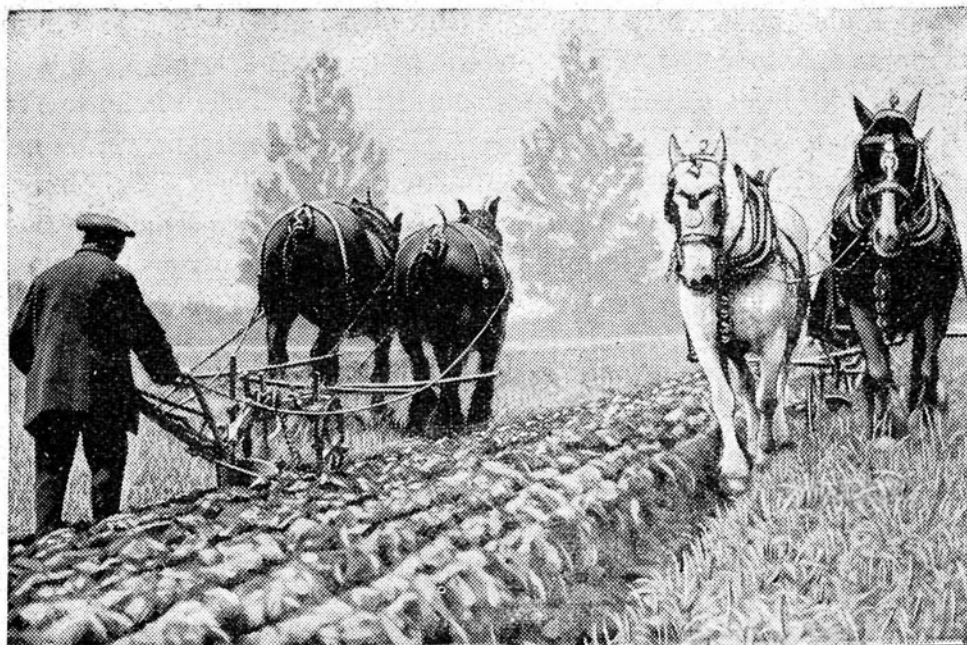
*

Z bele ceste je krenil sprevod na kolovoz. Med njivami, kjer je ajda zorela in so čebelice srkale poslednjo pašo. Kot procesija trudnih in gladnih. Brez reda so stopali možje s sklonjeno glavo, v rokah so nosili od dežja izprane klobuke. Nekdo je žebrnal žalostni rožni venec. S hriba je zategnjeno tulil volčjak. Na prazni njivi je gladno krakal vran.

Tine je stopal za procesijo. Korak mu je bil mahedrav. Ko da ga nosi strašen sen na nevidnih perotih. Oglasil se je zvon s pokopališča. Mežnar je na široko odprl vrata. Grobovi, sami grobovi. Vmes je šumela žolta trava.

Ko so padale prve grebe na votlo rakev, so zajokale ženske. In drobni vnuki, ki so tako ljubili staro mater, so zavekali. Bleda Anica si je pritiskala robec na obrazek in se stresala od ihte. To je bil resničen jok.

Tine je slonel ob sosednjem nagrobniku in molčal. Že zjutraj se je iztulil. Zdaj so mu brez besed drsele solze po licih. Po otroško izjokati se ni mogel. Vedel je: za zmerom sem izgubil ono, kateri

Orači v jeseni.

sem zaupal vse. In kateri sem same bridkosti prizadejal; predno pa sem ji mogel izbrisati trpljenje z obraznih gub, je za zmerom odpo-tovala . . .

Od severa je zabril mrzel veter, pogrebci so se razhajali. Ne-kateri so si še ogledali grobove svojih ranjkih, pobrskali malo po šumeči travi in šli.

Tedaj se je Tinetove rame dotaknila nežna roka.

»Tine, hladno je, bom vas pa jaz spremila.«

Tine se je ozrl v Majdin obraz, ki je bil tako bolestno nabran, v oči, ki so toliko ljubile, naslonil je glavo na njene prsi in se kot dete razjokal.

Nato se ga je Majda oklenila pod roko in vračala sta se s p-greba brez besed.

*

Anka in Tine sta se čudovito zblížala. Odkar sta zgubila mater, sta se še posebej obračala drug na drugega. Anko je prevelika ža-lost zrušila, zato se ni mogla udeležiti pogreba. Še danes, ko je preteklo že štirinajst dni, odkar so odnesli mater, se ni opomogla. Na svoji dekliški postelji leži, Tine pa ji čita lahke povestice.

Kadarkoli, ji ob spominu na mater navro solze, tedaj se spomni Tine na kak sončen dovtip in prežene za trenotek žalostne misli.

Tudi Majda prihaja sleherni dan. Prisede k Tinetu in se smehlja. Nekam topleje ji je, odkar se je Tine vrnil, dasiravno ve, da ne bo nikoli njegova. Samo da je ob njem, da vidi njegov dobri obraz, da sliši njegove besede. Dovolj je plačana za mesece samote in bolesti. Na Jana nič več ne misli. Spočetka je trpela neznosne muke. Potem pa si je dopovedala: Nisem kriva. Vse sem storila, kar je bilo v moji moči . . . Ostala bo poslej sama s sladkim spominom na Tineta. Ali ni dovolj? Bela Krajina, tudi za to bodi blagoslovljena!

Tine pa je mislil, mislil . . .

*

Tisti večer so zvezde veselo sijale.

Tine se je približal Majdinemu oknu in trikrat rahlo potrkal.

»Kdo je?« je zadrhtel znotraj plah glas

»Tine.«

»Se je kaj hudega zgodilo?«

»Zelo hudo.«

»Sveta Marija!« je planila Majda in odprla okno.

»Nič se ni zgodilo, dekle, le bal sem se, da te ne bi moglo srce priklicati, zato sem te z besedo prestrašil.«

»Kaj je, Tine? Ob tej uri prihajaš . . .«

»Fant sem, ki ne izbira ure. Ko srce ukaže, grem. Srce pa mi ukazuje že mnogo dni in šele nocoj sem se odločil . . . Majda!«

Ujel ji je levo roko in nataknil na prstanec zlat obroček.

»Moja nevesta si, moja žena boš. Vse vem. Prosta si, zdaj svobodno izbiraš.«

»Tine, ne smem biti srečna. Onega sem onesrečila, nedolžnega, nimam pravice . . .«

»Da pa zdaj onesrečiš še mene in sebe, to pa smeš? Dekle, potegni z roko čez preteklost, oglej se z menoj v nove zarje . . .«

»Tine,« je Majda negotovo trpela.

»Mar nisva dovolj trpela in se prečistila v kristalni čaši? Glej, brez upa sva bila, da se še kedaj sestaneva, toda dobri duhovi so naju zvezali. Ne brani se!«

Majda je naslonila glavico na mrzlo steklo in drhtela. Ali bosta srečna, če gre za Tinetom, ko oni morebiti umira od bridkosti . . . Pa saj je božja volja taka. Brez nje se ne bi tako zgodilo . . .

»Majda«, je Tine žalostno izpovedal, »zaman sem hrepenel v Zagrebu, zaman sem trepetal te dni, ne ljubiš me več.«

»Tine!« je dekle ovilo obe roki okrog Tinetovega vratu, »moj zlati Tine!«

Snela je prstan in ga nateknila na Tinetov mezinec. Nato se je trudno naslonila v Tinetove roke: »Preveč je, Tine, preveč. Umrla bom.«

Pomolčala sta, nato pa je Tine nežno gostolel: »Vse se bo spremenilo. Žena mi boš in mamica. Veš, premnogokrat sem prečudno bolan od neke nepoznane samote in tedaj se ti bom izpovedal. Doslej sem molčal in trpel. Zdaj pa se začinja zame novo življenje. Čez štirinajst dni bom končal zadnji izpit, potem bova stopila takoj pred oltar . . .«

Majda ni ničesar rekla. Le od nenadne sreče, na katero ni več mislila, je vzdihala:

»Tine, moj Tine, moj zlati Tine.«

Zvezde pa so žarele, žarele . . .

(Konec prihodnjič.)

KATOLIŠKO UDEJSTVOVANJE

Katoliška akcija je udeležba laikov na hierarhičnem apostolatu. »Ubi arcano« Pij XI.)

Cilj KA je isti, kakor ga ima cerkev sama: razširjenje in utrjevanje kraljestva Kristusovega v posameznikih, v družinah in v človeški družbi sploh; reševanje in posvečevanje duš. Na tem obsežnem polju se KA obrača posebno tja, kjer je za vero in versko življenje največja nevarnost. Neposredni cilj KA je pa, da kraljestvo božje utrdi v članih KA samih. Tisti, ki naj so apostoli drugim, morajo nositi kraljestvo božje utrjeno in razvito v svojih dušah, ga kazati v svojem življenju. Zato morajo biti temeljito poučeni, pristno pobožni, krepostni in vestni v izpolnjevanju božjih in cerkvenih zapovedi, posebno pa neomajno zvesti in vdani vodstvu Cerkve. KA

je v svojih ciljih nadnaravna in zajema svojo moč predvsem iz nadnaravnih sredstev (zakramenti, molitev, žrtve).

Bistveni znaki KA so:

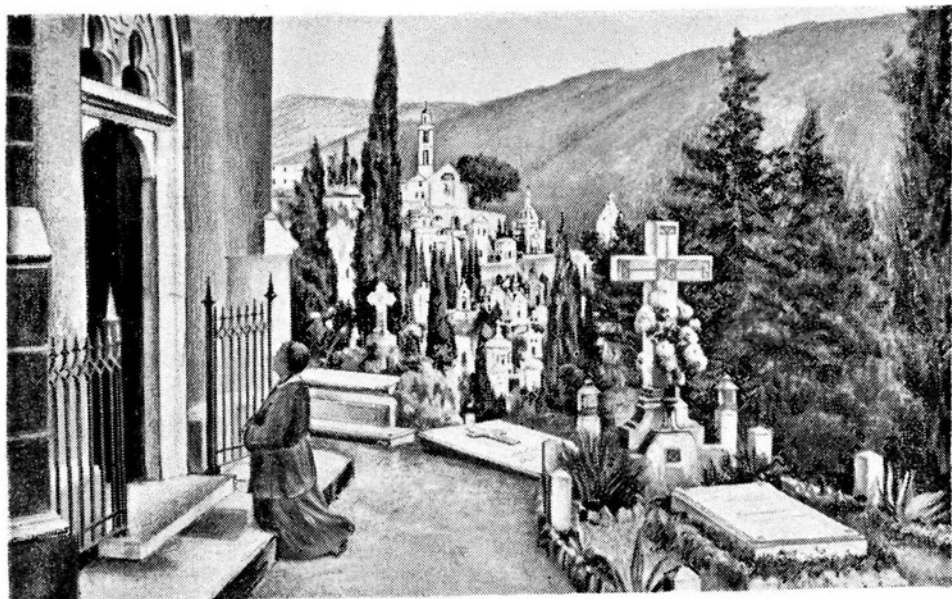
1. *Apostolat*. Lastna posvetitev je cilj vsega katoličanovega prizadevanja, a KA gre prav za tem, da s pravim apostolskim delom, katerega se udeležujejo katoličani vseh ustanov, prinese posvečenje vsem.

2. *Lajični apostolat*, vključen v službeni hierarhični apostolat. Lajiki imajo dolžnost in pravico v zvezi s hierarhijo izvajati od Boga naloženi apostolat Cerkve in sicer s svojo posebno avtoriteto in odgovornostjo. Hierarhija daje direktive in pravilno usmerja delo KA. V KA so lajiki dvignjeni v hierarhični apostolat in s tem visoko odlikovani. Bistvo za KA je, da je v živi zvezi in neprestani odvisnosti od predstavnikov hierarhije. Njeno načelo je: ničesar brez škofa (župnika). Sveti oče trdi, da KA ne more niti biti, niti delovati, če ni z najvdanejšo pokorščino kar najtesneje zvezana s hierarhijo, z episkopatom.

3. *Organiziran apostolat*. To sledi že iz hierarhičnega apostolata, kateri pomeni isto kakor urejen apostolat. Ni mogoče udeleževati se tega apostolata brez neke urejenosti in organizacije. KA ima namen skleniti in urediti v enotni disciplini vse katoliške sile, ki so za apostolsko delo na razpolago. V aprilu 1933 je papež katoliškim belgijskim dijakom med drugim naročal: »Nadaljujte s tem delom, dragi sinovi, v duhu, ki je lasten vašim letom. Toda delajte tudi z *disciplino*, dragi sinovi, z *disciplino*, kajti brez discipline in brez metode so najboljše nameni brez učinka. Ker brez metode in brez discipline se tudi najsijajnejše vrline navdušenja razpršijo in razmrviijo.« Isto misel je papež ponovil v decembru 1933 v avdijenci akademikov iz Južne Amerike, češ, da ne bo nikoli dovolj priporočal dobre, močne, disciplinirane in razsvetljene organizacije, ki bo KA napravila vedno bolj uspešno. Brez dvoma je, da prizadevanja posameznikov lahko mnogo dosežejo in nihče jih ne misli zadrževati ali ovirati; gotovo pa je, da bo samo dobra in disciplinirana organizacija dosegla popoln uspeh in da se moči posameznikov sumirajo le, kadar so pravilno urejene in razdeljene in le tako dosežejo res velike in trajne uspehe in rezultate. (Osserv. Rom. 30. XII. 1933, No. 304).

Torej stoji: KA je *organiziran* apostolat.

(Iz škofijskega lista 20. februarja 1934.)

Vseh mrtvih dan.

Mara Stepanova:

PLANINCU NA GROB

Ti spiš, brat?
 Ne vidiš več sinjih planin?
 To pač ni mogoče,
 saj nekdanj si ljubil jih silno in vroče ...
 Kako ti je pod rušo črno?
 Te zebe?
 Glej, sonca so polna višine,
 jesenskega cvetja prepolne doline ...
 Nad tabo je križ
 ves v zelenje odet,
 ti pa molčiš ...
 Glej, encijana prinesli so spet,
 kakor vsak dan,
 na tihi tvoj stan.
 In z raušem rdečim so Križ okrasili ...

† *Dušica:*

MILICA

Moja Milica je ljubka temnolaska, z velikimi, blagimi očmi. Čisto mlada je še, a vendar ne več otrok. A čista in nedolžna je — vsaj takrat je še bila — kot otrok. V njenih temno-rjavih očeh je odseval raj in njen nasmeh je bil čist, kot blesk jutranje zarje, njeno čelo jasno, kot sinje nebo.

Rada sem ji pogledala v oči in nekoč sem opazila v njih nekaj novega, skrivnostno lepega ...

»Milica!«

Pogledala me je in zardela, kot otrok, ko ga pogleda skrbna mati s tistim posebnim pogledom, ki prodira v dušo. Nasmehnila sem se ji in ponovno vzdiknila:

»Ti mi gledaš v dušo.«

Da Milica — videla sem ti v dušo, saj je cela tvoja lepa duša v tvojih globokih očeh!

V tvojih očeh je tvoja lepota, spomlad je v njih in dih prve ljubezni.

O da bi ostale zmeraj take, tako lepe, čiste, neskaljene, odkritosrčne!

Naj bi ti ljubezen, ki se je prikradla v njih globino, ne skalila njih čistega bleska!

Naj bi v njih večno odsevala pomlad, pomlad polna cvetja, življenja in upanja!

Naj bi ostalo jasno tvoje čelo, smejoče tvoje ustnice!

Naj bi ti bilo prihranjeno spoznanje!

Ljubiš! Prvi dih ljubezni je čist, svet, poln idealov. Oj — kako dolgo!?

Pomlad je lepa, a hitro se umakne vročemu poletju. In najlepše cvetje — uvene!

O — ko bi samo uvelo, propalo na naravni način! A le prečesto ga umori mraz, slana. Uničeno, strto gine ...

Istotako mnogo dekliskih src, ki so bila v spomladi čista, idealna, ki so bila taka, kot tvoje — Milica!

Milica, Bog te čuvaj!

Mara Stepanova:

DOLI NA JUGU, TAM DOLI ...

Doli na jugu vejejo vroči vetrovi ... Razpaljeni beže preko morske gladine. Včasih sredi najlepše igre nenadoma zastanejo in takrat morje vzkipi ... Za minuto se razgiblje v silni nepoznani strasti in utihne ... Slednji dan zamira sonce v to sinjo večno nemirno poljano vodá. V prečudnih barvah se poslavlja v zaton, vse porčelo od strastne igre vročega juga ...

Tam doli na jugu leži mesto ... Dneve in dneve presanja na pragu daljne morske ravní, potopljeno v zasanjano senco palm in cipres ... Tam doli žive od sonca ožgani mornarji. Z žvljavimi dlanmi, z vedno pesmijo na ustnah razpenjajo svoja bela jadra in odhajajo v daljne zemlje, da se morda nikdar, ali pa pozno, pozno vrnejo v svoje zapuščene domove ...

Tam doli na jugu, tam doli ...

»Pojejo«, se je nenadoma spomnil Lojze Bregar. Sredi razigrane družbe je sedel s svojo sestro in strmel v barjansko zemljo ... »Saj bi pel tudi jaz, pa ne morem«, je dejal. Potem se je nenadoma dvignil ... Sestra je začudeno gledala za njim.

»Ne glej me tako, Vida. Pusti, da grem malo ven. Tukaj mi je ... Ah! Tako strašno sem sam sredi te smejoče se mladosti.«

Ko je bil že daleč na cesti, se je vrnil.

»Pojdi z menoj«, jo je povabil. »Zdi se mi, da ti bom danes lahko nekaj povedal. Saj sem ti mislil že vse te dni, odkar sem na dopustu, pa ... Veš, nerad se odkrivam. Nikomur se še nisem, a vendar, dobro je, da vsaj nekomu. Če se bo morda nekoč kaj zgodilo, da boste vsaj vedeli.«

Vida je pogledala brata ...

»Tako čudno govoriš danes.«

»Čudno? ... Da, res čudno. Saj sam priznam, ampak drugače ne morem. Ko ti povem, boš morda razumela; ali pa tudi ne.« Potem sta dolgo molčala. Ob jarkih, kjer sta hodila, so cvetele spominčice in Krim je bil ves zasanjan v rahlo meglenost popoldanskega ozračja.

»Pripoveduj«, je zaprosila Vida.

Lojze jo je pogledal nerazumljivo. Potem se je osvestil ...

»Ah, da! Oprosti, pozabil sem skoro, kaj pravzaprav hočem. — Nekoč je bilo, ko je bila pomlad, mesec maj. Prepolne so bile obale cvetja agav in omamen vonj opuncij se je dvigal v višavo. S prijateljem narednikom sva v avijonu krožila nad splitsko luko, v uri, ko se je sonce tiho nagibalo v zaton. Zlato se je bleščala streha Dioklecijanove palače in mimo zvonika stolnice sva zdrsula kot na galebji peroti. Potem sva se spustila nizko nad Marjan ... Resnično, sestra, če sem si kdaj v življenju zaželel kaj ali ne, takrat sem si samo eno: da bi mogel nenadoma umreti ... Ne, Vida, ti ne moreš razumeti tega! Niti doumeti človeka, ki se je dolgo vozil, tako kakor sem se vozil jaz, in se je nenadoma spoznal ... Ti ne moreš doumeti duše tistega, ki se je ves predal sinjim zračnim globinam, ne vedoč ne kako, ne kedaj, in ki bi mu bila vsaka druga smrt, razen v njih, nekaj najstrašnejšega ... Ne glej me tako, nisem blazen! Le višava mi je zastrupila kri s svojo demonsko lepoto in nepremagljivo silo. — To sem ti hotel povedati. In če se bo nekoč morda kaj zgodilo — saj pri nas tam doli so nesreče tako česte — bodite mirni. Vedite, da ni je bila smrt sladka.«

Sestrine oči so se napolnile s solzami. Prijela je brata za roko ... On pa je zamišljeno gledal v pomladne oblačke, ki jih je veter z juga podil neznanokam v severne zemlje ...

»Deklica dalmatinska, le poj! Le prodajaj lepe rože! Jaz bi hotel kupiti same rdeče nageljne, da bi bilo vse tako, kakor je pri nas doma.«

»Kaj ste rekli, gospod?«

Gospod je govoril slovensko, zato ga mlada Dalmatinka ni mogla razumeti.

»Nisem gospod. To sem morda samo za druge; za te pa bi hotel biti samo Lojze. In kako je tebi ime, devojka?«

»Ljerka sem.«

»Ah, Ljerka! Lepo ime ... To se sliši nekako tako kot lira. Ali veš, kaj je to lira?«

»Vem. Na liro se lepo igra.«

»Lepo ime imaš, dekllica. Pa tudi svirati znaš, kaj! Zadnjič sem stal tam na obali za onole palmo in poslušal, kako si igrala na vijolino. Veš, jaz sem te že

večkrat opazoval, ker se mi tvoja pesem zelo dopade. Ali mi hočeš zaigrati sedaj?»

Ljerka je zaigrala mlademu fantu ... Dolgo je igrala, a črnih oči ni upala dvigniti.

Potem jo je mehko prijel za roko ...

»Ali smem priti vsak dan? Naučil bi te rad lepo pesem. Tako pesem, ki jo pojejo fantje v moji deželi: Dekle, daj mi rož rdečih ...«

Preden je odšel, je kupil tri rdeče nageljne in jih dal dekletu. »Jutri smem zopet priti, ne?«

»Pridi«, je tiho dejala Ljerka. Gledala je dolgo za njim, ki je odhajal ob obali s svetlo radostjo v duši in ji mahal v pozdrav ...

Od takrat je hodil Lojze vsak dan k deklici, ki je na kraju ulice prodajala rože. Pred njima je ležalo sinje morje in onadva sta preko njega sanjala o njegovi zemlji ... Deželi čudovitih, visokih planin, na čijih vrhovih večno leži sneg. Deželi smrekovih gozdov in valovitih, bogatih polj. In še sta sanjala o tem, kako bosta nekoč skupno romala v to njegovo lepo čomovino, in kako bosta svoje otroke učila v njenem in njegovem jeziku ... Potem pa je moral on nenadoma v drugo mesto ...

»Z Bogom, moja deklica! Pridna bodi in čakaj me! Prodajaj rože, saj to ti dobro pristaja, — jaz se kmalu vrnem.«

Ljerka je jokala kot otrok in nikakor ni mogla iz njegovega objema. Nametala mu je polno naročje rož in mu zaigrala poslednjo pesem ...

Tri leta je hodil nekje, brez glasu, potem pa se je nenadoma vrnil ... Vso pot ga je spremljala ena sama sladka misel: »V teh dneh naredim izpit in potem se poročiva, Ti moja, moja ...«

Takrat je bila pomlad in rožmarinovi gaji so dehteli ... Na Marjanu se je zaznavalo prvo razcveto cvetje oleandrov in veter je prinašal od nekoč dih borovih nasadov ...

Lojze je hitel ... Na kraju ulice je še vedno sedela Ljerka za svojimi rožami ... Gledala je na morje in igrala. Pred njo pa je sedel nekdo ... Potem se je neznanec dvignil in poljubil deklico na temne kodre ...

»Kdo ...? Ah! Ti nezvesta ...«

Lojze ni mogel misliti ničesar več ... Pomaknil se je za zid in sedel na kameniti prag tuje hiše ...

Ljerka ni prenehala igrati. Gledala je v sinjo morsko daljo in mislila nanj, ki je pred tremi leti odšel in se še ni vrnil ... Tako čisto blizu njega je bila njena pesem! Rezala je vanj s strupeno bolečino in mu ubijala dušo ... Saj on pač ni mogel vedeti, da tako, kakor je poljubil neznanec dokličine kodre, da tako poljubljajo samo bratje ...

V hotelu »Jadran« je bila tisti večer razigrana družba častnikov in podčastnikov.

»Danes plačuje Bregar«, je kričal nekdo.

»Da, bratci, pijte na moje zdravje! Vse plačam jaz.«

Pozna je bila noč in skozi eno izmed nezagrnenih oken je lila žarka luč na morje. Glave mladih ljudi so postajale omotične. Bregar je od nekod privlekel

staro vijolino. Dolgo jo je gledal pred seboj na mizi in molčal ... Potem pa se je nenadoma dvignil in jo vrgel ob mizo, da se je razcepila na dvoje ... Zasmel se je divje ...

»Da bi je nikdar ne bilo one njene pesmi! Srce mi je zastrupila z njo, a sedaj pusti, da blaznim. Prokleta ...!«

Pil je na dušek kozarec za kozarcem. Potem je poiskal ves denar, kar ga je imel še pri sebi in naročil iznova ... Tovariši so gledali in niso razumeli ničesar.

»Čuden si danes«, mu je dejal prijatelj.

Bregar ga je pogledal nerazumljivo ...

»Čuden? ... Da, morda sem res čuden. Ampak, Nemanič, če bi bil ti v moji koži, bi bil dvakrat bolj čuden. Pri moji veri ...« Povedati pa ni hotel ničesar.

»Toča, pomisli, jutri te čaka izpit. In avijon ni igrača, ki bi se dal upravljati z omotično in neprespano glavo.« Pripravil ga je do tega, da sta odšla ...

Zunaj je bila jasna noč in nad morjem so trepetale zvezde. Vonjalo je po južnem cvetju in od nekje so rahlo valovali zvoki godbe ...

»Pusti me!« je Bregar nenadoma zakričal sredi ceste in odrinil prijatelja. »Če si zaspan, pojdi spat! Jaz pa nisem baba. Meni je popolnoma vseeno, ali naredim izpit ali ne, razumeš! Meni je vseeno, četudi strmoglavim.«

»Da, meni je vseeno«, je mislil vso pot nazaj in se smejal. Ko se je vrnil med tovariše, je obstal sredi sobe in zakričal:

»Prijatelji dragi, da veste: meni je vse, prav vse vseeno!«

»Kako?«

»Tako, kakor sem rekel. Ne glejte me, nisem blazen! Če bo nekoč morda kateremu izmed vas prišlo tako, da mu bo ves svet vseeno, potem boste pač razumeli in vedeli, da je tudi za kaj takega treba imeti svoj vzrok.«

Potem je sedel za mizo in ni govoril ničesar več.

Drugo dopoldne, malo pred poletom, je prišel Nemanič k njemu.

»Za Boga, Lojze, danes ne smeš nikamor! Niti koraka ne! Saj si ves prepaden.«

»Spal nisem, zato. Pa to ne bo škodilo.«

»Ne, ne! H kapetanu grem in mu povem vse. Naj vsaj odloži za jutri.«

Bregar se je razsrdil. »Nočem! Pusti, kaj te briga vse to! Saj bom delal izpit jaz, ne ti.«

Potem pa se je nenadoma umiril in objel prijatelja:

»Ne srdi se, dragec! Saj te imam rad, ampak pusti vso to stvar pri miru. Jaz hočem delati danes, pa amen.«

Ko je prijatelj odšel, je Lojze stopil k oknu in zastrmel v nebo ... Tam gori so pomladni oblaki veslali neznanokam na sever ...

»Pozdravite mi dom!« je tiho mislil.

»In ti, sinja višava, ti boš odslej moja ljubica. Ti vsaj mi ne boš nezvesta ... Ampak danes te bom težko zmagal. Slutim to, a ni me strah. Vzemi me, če hočeš ...«

Potem je odšel, tih in zamišljen k svojemu avijonu, na kraj, kjer se je imel izvršiti izpit mladega pilota, in odkoder se ni vrnil nikdar več ...

Takrat je bila pomlad ... Na Marjanu se je zaznavalo prvo razcvelo cvetje: oleander in rožmarinovi gaji so dehteli ... Ob tihi obali je klilo vse polno cvetja agav in divji vonj opuncij se je dvigal v višavo, ki je tisti dan hotela imeti mlačo žrtev ...

Na kraju ulice pa še vedno sedi deklica ... Južno cvetje prodaja in čaka ... dan za dnem igra pesem tistega, ki je pred davnimi dnevi odšel in se še ni vrnil . A prišel bo nekoč, mora priti ...

Uboga Ljerka!

Ana Galetova:

KRIK

Živim v občutju, da gre vse okroglo,
da vse vrti se in vse kroži,
da vse beži in da se vse povrača —
le Bog se mi odmika v premi črti.
Njegovo sem zapoved obrnila.
Najprej človeka sem ljubila,
a šele drugi je bil On.

V vrtincih je utonil človek,
odmaknil se je Bog.
Strahotno prazen je moj krog.
Strmim v pisano zapoved —
čez vse robove kaplja
beseda za besedo,
a v meni krčeviti krik:
Boga na sredo!

Francka Zupančič:

CVETKA POZABLJENIM

Življenje, ki je ljubimo, ki smo nanje toliko navezani, ki nam nudi vsak dan nove prizore, ki si jih človeški um le more misliti in predstavljati, to življenje, ki je v mladosti bogato iluzij in sanj, v dobi dozoretja bogato izkušenj, pridobljenj, to življenje je bilo končano že marsikomu naših dragih, ki jih morda še objokujemo, bridko objokujemo.

Ne biti, ne biti več!

Nočem vzbujati v vas žalnih vizij in spominov! Nočem in ne želim, da vam zastre senca žalosti mlado čelo. Ugaja mi vaš smehljaj, ljubim brezskrbno radost mladosti. Toda ugaja mi vaša resnost; ugaja mi, ko vas vidim pozorne pri vašem delu z ono obnovljeno vero jutrišnjega dne, ki je naša moč.

Toda hočem nekaj trenutkov, ne vaše turobnosti, ampak le spomina onih dragih naših, ki so prekoračili veliko reko življenja in so sedaj onkraj brega v neskončnem počitku, oddaljeni od vsega tega, kar jim je bilo na tej blodni zemlji v nemir. Imeli so i oni ta dar, ki ga uživamo danes mi — življenje. Ohranili so v očeh lepo vizijo zemlje, bogate vseh čudes. Detinstvo in mladost jim je bila radost, kajti tudi najnesrečnejšim nudi ta doba kak smehljaj. In potem so ljubili, in v vrtincu so okusili morda bridkosti, toda tudi nekoliko sreče, ki je umrljivim malokdaj dana. In potem v teku let navzgor se jim je duh utrjeval in utrdil v trdem zakoniku človeških dogodkov. Spoznali so cilj, ali pa so dosegli le podrtine, uničenje svojih načrtov.

Tako odraslim. Toda umrje se, ojme, v vsaki starosti. In sinka, nenadomestljivega, ki so mu sijali dnevi prihodnosti, je neizprosna smrt pokosila v polnem cvetju.

Ljubljence ja zakrila gruda neutolažljivim mamicam in očetom. Može, brate so zagrebli ženam, bratom in predobri starši so bili iztrgani otrokom . . . Vsak ve koga objokovati. Ve vse pa veste, da se utolaži ta plač, ta bolešt, samo če žari v nas žarek vere. Kot sonce zemlji je vera sonce brez zahodov, ki stanovitno obseva našo dušo. In tedaj, ko nam predoči naša vest nasproti neprodorni skrivnosti najvišje volje in vzvišenim božjim namenom, najde i ta bolešt uteho.

Druga tolažba: spomin. Nekdo je rekel, da se resnično umrje le, kadar se ne zapusti nikogar, ki bi se nas spominjal in molil za nas. Globoka resnica to. Oni, ki odhaja in vidi ob svoji strani le tujce, je ta, ki se poslavlja od življenja na najkrutejši način.

Da, oni, ki so nas zapustili, so imeli v našem srcu oltar spoštovanja in ljubezni in nanje se obračamo, kadar se nam zdi, da vse okrog nas razpada v razvaline, da se razblinjajo vsi naši upi, zastirajo vsa naša obzorja in se zapirajo nad našo usodo. V trdnem zaupanju, da nas čujejo, jih prosimo zaščite, priprošnje, usmiljenja in božje milosti, ki nam je po njih gotova. In zato je bil postavljen praznik spomina mrtvih, ki nas kliče k gomilam.

Naj nas ne moti in spodtika šumno življenje pokopališč, niti vrvež dece, ki često ne razume docela turobne smrti. Naj nas ne moti šumen vpad živih v kraljestvo mrtvih! Saj je zbližanje z njimi, ki nam ne morejo odgovoriti, pa imajo duhovni stik z nami.

Pa vidimo morda zapuščeno gomilo, brez cvetja, brez luči, brez spomina.

Zapuščeni grobovi, s travo porastli vrtiči, divji slak se ovija krog zarjavelega križa ali kamna, zastira napis, ki sta ga čas in dež skoro izbrisala. Kdo počiva tu? Kako dolgo že? Zakaj nihče ne poseti njegovega zadnjega zavetišča? Kdo ve, kdo ve? Čas ni izbrisal samo imena, izbrisal je morda i spomin.

O, tedaj vi, ki imate naročja polna cvetja in greste k dragi gomili, k mali, skrbno negovani gredi, ki ste jo oplele, ji prilivale, sejale in sadile, kjer se blesti ime in datum, ustavite se malo, za hipec samo pri opustošenem grobu, vzemite iz vaše kite cvetko in položite jo pobožno zbrane tja, kjer počiva oni, ki nima več imena, ki nima nikogar več, da bi mislil nanj. Morda bo vaš dar nepoznanemu ali nepoznani popravil kako krivico. Morda bo uteha oddaljenemu, ali pa bo zopet priláščena pravica njega ali nje, ki počiva pozabljen, pozabljena, kdo ve, kdo ve pač zakaj.

M. P.:

JAPONSKA ŽENA NEKOČ IN SEDAJ

V osnovnih potezah svojega bistva je japonska žena enaka evropski. Podnebje, rasna posebnost, tradicija in kultura dežele pa ji kljub temu dajejo svojstvene poteze.

Južna Japonska ima tropično vročino, severni del, posebno otok Hokaido, pozimi pravi sibirski mraz, poleti nekaj tednov prave južne vročine. Močno in nenadno menjavanje topline, nepreračunljive vremenske spremembe so značilne za podnebje Japonske in imajo vzporedne črte tudi v značaju domačinov. V značaju Japoncev so združeni in pomešani razni nasprotujoči si elementi: toplina juga,

mrzlota in odbijajoč hlad severa, zmerno ravnovesje srednjega klimatskega pasu. Seveda je pri tem glavno pravilo, da je na zunaj treba čuvati lepo obliko, kajti budistični npravni nauk: Delaj dobro v lepi obliki! vzgaja Japonca k junaškemu samoobvladanju.

Vzgoja otrok je na Japonskem v marsičem drugačna kakor pri nas. Japonsko imenujemo otroški paradiz. Veliko število otrok pomeni še vedno srečo in ponos za družino. Žena, ki možu ne rodi otrok, mora često pričakovati, da jo bo mož zapustil. Otroci le redko okusijo šibo in vendar je mnogo japonskih mater, ki izborno odgojijo otroke in izoblikujejo vrle ljudi brez zmerjanja in telesnih kazni. Seveda se pojavljajo tudi slabe posledice take vzgoje, kakor pomehkuženost in razvajenost, nagnenje k komodnosti, trmoglavost in pomanjkanje smisla za obvladovanje samega sebe. Za japonsko dekle predstavlja močno sredstvo za vzgajanje in utrjevanje volje pouk o oliku, ki je v prvih letnikih višjih šol reden učni predmet. Npravni pouk skuša najti utemeljitve za dolžnosti, ki jih zahteva urejeno družabno sožitje od vsakega njenega polnovrednega člana. To pa je tudi vsa etična poglobitev okorelega sistema japonske etikete. Hčerke premožnejših in odličnejših Japoncev se učijo poleg tega še bolj finega obnašanja in dolgočasne obrede pri čajankah ter umetniškega vezenja, da bi se tako priučile smislu za lepoto.

Ta pouk vzgaja k miru in zunanji uravnovešenosti.

Tako je prišla pred nekaj leti ugledna Japonka k ravnateljici višje dekliške šole in ji tožila o svoji hčerki, ki je ne more vzgojiti do olikanega dekleta. Največje veselje njene hčerke je, če se na igrišču igra žogomet s svojimi brati. Da bi pri kakem obisku vsaj pet minut mirno in dostojno čepela na svojem mestu, ji je nemogoče. Voditeljica šole, katoliška redovnica, je svetovala materi, naj da hčer učiti ceremonije, ki se vršijo pri čajankah. Deklica je prišla k pouku in se je morala silno boriti sama s seboj, vendar je po dveh mesecih postala iz »divjačka« mirna odlična Japonka. Res pa je tudi, da bi redko katero dekle iz moderne Evrope pokazalo toliko vztrajnosti, kakor jo zahtevajo od mlade Japonke ti družabni običaji.

Do konca prejšnjega stoletja je imela vzgoja japonskega dekleta samo ta smisel, da jo je pripravljala na čim hitrejšo in boljšo omožitev.

Po odpustu iz šole je ostala odrasla hčerka v domači hiši. Glavna njena opravila so bila izdelovanje kimono (oblek), sešitih na roko, obiskovanje in prirejanje čajank. To velja seveda predvsem za mesta, kajti na deželi še danes delajo dorasla dekleta na močvirnih riževih poljih in v zelenjadnih vrtovih obute v visoke škornje in oblečene v hlače, ki jih nosijo preko kimona.

Hčerke se možijo običajno v starosti 19 do 24 let, to je: starši jih dajo primernemu prosilcu za ženo. Prej so starši že v zgodnjih otroških letih obljubili svoje hčerke za žene v določene družine. V konservativnih krogih je še danes navada, da vidi nevesta svojega ženina prvič pri poroki.

Nekaj let sem je sicer z zakonom prepovedana sramotna navada odlaganja zakonite poroke, ki pa obstoja tajno in nekaznovana tudi še danes. V takih slučajih se žena poroči na poskušnjo. Če ostane brez otrok ali če možu, tašči ali tastu ne ugaja, lahko pričakuje, da jo bo mož zapodil. V južni Japonski je bila prej navada, da je dala mati svoji hčerki pred poroko za darilo velik nož, ki bi jo naj opominjal, da mora vse težave prenašati do skrajnosti. Če bi jo pa mož zavrzel, naj napravi z njim samomor; kajti odslovitev pomeni veliko sramoto za družino.

Iz tega razumemo, da obvladuje mlado Japonko, kar se tiče njene lastne usode, neka topa brezbriznost, ki jo splošna vdanost in mirnost vzhodnjaškega značaja še povečuje. Tukaj najdemo tudi razlago za značilno japonsko smehljanje, ki je prišlo že v pregovor. Japonka se mora smehljati pri veselih dogodkih in pri nesrečah; celo ob smrti njenih bližnjih sorodnikov mora njen obraz kazati smehljaljaj. To je smehljalj Budov — često mrzel in brezdušen, ki kakor maska zakriva raztrgano dušo. Če pa postane trpljenje preveliko in preveč tragično, tedaj seže tudi japonska žena po samomoru, ki je posebno priljubljen na deželi. Trenutno je posebno v modi »lepa smrt« v ognjeniku na otoku Ošina blizu Tokija.

(*Dalje prihodnjič.*)

A. Galetova:

NOCOJ BO JOK

Vernih duš dan. Vseh spominov je god. Kakor iz grobov vstajajo ti spomini, palijo duše in po smrti vonjajo. Vsa razdejana lepota je znova razdejana, vse zlomljene peroti vnovič zlomljene. In če se izpozabi in človeka obišče kak svetel spomin, mu more posoditi komaj grenak nasmeh.

Siv dan je. Skozi okna preži v bajto. Tam sedi žena. Nesrečna mamica ji je ime. Široko ji strme oči v sivost dneva, odkoder se vozijo spomini. Eni so drobni — v orehovitih lupinicah bi se lahko pripeljali. Druge bi bilo težko natoriti na nerodne galeje. Drug drugega porivajo v ospredje brez prizanašanja.

Nekoč je to okno ljubilo sonce. Nageljni so ukali v njem. Marinka je šivala pri stroju in pogledovala čez nagelje na fante, ki so prepevali mimo.

Pekov pomočnik se je vozil s kolesom. V košu je prodajal žemlje. Vsakokrat je pri oknu zavriskal. Marinka mu je rekla norček. A ko je nekoč ta človek pogledal skozi špranjico med tegelji, je videla veliko sinje oko in zapeljiv koder na čelu. Vsak dan je potem pogledal med cvetličnimi lončki, a enkrat ji je prišel kar v sobo na uho povedat: »Marinka, svečko bova prižgala.«

Od takrat je Marinka pogosto strmela. Stroj je zastajal. Ljudje so ugibali. No, na Svečnico je prijokala punčka na svet, drobna in rdeča kot rožni popek. Svečka so ji rekli. Tisti s sinjim očesom je izginil.

Ko se je vrnila pomlad, niso več cveteli nagelji na Marinkinem oknu. Fantje so hodili mimo in se smejali. S sosedovega vrta je dišalo po resedi in se sladko spajalo s pesmijo, ki jo je tiho pela Marinka: »Aja, tutaja!«

Mlada mamica je malo šivala. Svečko je ujčkala na kolenih in strmela na ono stran ceste, kjer so se pozibavale velike ivanščice in neprestano besedičile s svojimi belimi jezički: »Ne bo se vrnil, ne, ne in ne!« Podnevi so se ji smejali murni v travi: »Hi, hi!« Ponoči so jo dražile žabe v mlaki: »Ha, ha!«

Joj, Marinka!

Ampak kadar je bilo najhuje, je dvignila svojo ljubljeno punčko: »Poglejte jo, moja je in za ves svet je ne dam.«

Pa je prišel dan, ko je Svečka ugasnila. Umrla je. Kako, kaj — kdo ve. Zaprte oči je imela in suha ustka. Drobčkano je jokal zvonček, ko so jo nesli k pogrebu.

Ta pogreb!

Sosedov hlapec je nesel belo krstico pod pazduho kot zaboj, za katerega je vseeno, ali ga nese tako ali tako. Otroci so se topli za bele daliže. Vsak bi rad najlepše. Eden je med prerivanjem padel v blato sredi ceste in potem na ves glas jokal. Za njimi je prav sama stopala črna mamica z ogromno bolestjo v duši.

Izza vogala sta pogledali dve ženski in se skrili. Tisti brezverski čevljar se je grdo nakremžil in se zasukal na pragu tako, da je sprevedu kazal hrbet. V oknih otrokovih botrov so se močno zamajale rože. Nekdo se je bil potuhnil. Vse to je videla Marinka skozi solze. Vse to in še mnogo. In je bila vendar mati, toda ne kot so druge matere. Ne — ne taka! Ob rojstvu njenega otroka ni bil nihče srečen, ker je bil sad grešne ljubezni.

Svečko so pokopali. Kupček belih daliž je ostal.

Siv dan preži skozi okna v bajto. Tam sedi žena. Mamica ji je ime. Trpi in se spominja. Nenadno potrka na okno: »Marinka, pojdi, svečko bova prižgala!« Vsa se strese. Eh, veter! Vernih duš dan je.

»Pojdem«, se odloči in gre.

Na koncu pokopališča joka bel marmornat angelček. Krog njega sadi nezakonska mamica rože in tiho kliče Svečko. Oko ji obstane na angelčkovem obrazku. Zdi se ji, da veter maje kamenite kodrčke in da se ji skrivnostno bliža beli obrazek. Bliža se in se bolešno dotakne njenih lic:

»Mamica!«

»Ti, ki si blagoslovljena s tem svetim imenom in zaradi njega nesrečna, obriši solzo! Za ljubezen so te opeharili. Nič zato. Odpusti jim. Tudi tebi je odpuščeno. Tisti angelček, ki si mu dala prostora pod toplim materinskim srcem in ga nisi odslovlila, da bi zakrila svoj greh, ki si mu potem pokazala božjo luč in Mamico, ki si mu molila in pela in mu razkrila vse, kar je najlepšega ustvaril Bog — tisti angelček ti je izprosil odpuščanje. Lepa je tvoja Svečka. Še ničesar umazanega ni srečala, ker še ni sama tekla v svet. Ti si jo vodila po belih stezah. Vsa v vonju tistih žrtev, ki jih daruje nesrečna materina ljubezen detetu, je prišla med krilatce. Dobro je tvoji Svečki.

Slišiš, ampak nocoj bo jok!

So žene, ki jim zdravniki in nezdravniki z noži ukradejo nerojena deteta. Ne ukradejo — same jih ponujajo. Ko bi ti otroci mogli, z obema rokama bi objeli materino srce in bi prosili: Mamica, ne! Pa če bi tudi kričali, ne vem, če bi jih te strašne matere čule.

Nocoj bo jok, jok, zakaj strašno jokajo nerojeni otroci.«

»Pa kje so ti otroci?«

»Joj, Bog zapre od žalosti oči. Ne vprašuj, mati!«

Mati se zgane. Na licih jo zebe od angelčkovega kodra. Pobožno začne prižigati svečke na grobu svojega otroka.

Vrba žaluje do tal, ko oznanja veter skozi veje: »Slišite, ampak nocoj bo jok!« Krizanteme vsevprek žalostno zmajujejo: »Ljudje, ljudje!«

Vseh vernih duš dan.

F. Z.:

NOVEMBER

Kakor črne, razmršene pošasti se pode oblaki po svinčenosivem nebu.

Zemljo krasí žalost mrtvih rastlin. Gore, odete v megle sanjajo bleket črede, ki jih je zapustila.

Morje buči in se peni; belo se peni v tisoč in tisočletni starosti.

Luč kripte se zdi tožnost vsega stvarstva pri zaprtih durih.

Plakajo zvonovi. Rosi dež. Čaše krizantem se napolnijo solza in polje in loka so v deževju še revnejši in otožnejši.

Ej, veje, ki kakor gole, suhe roke prosijo usmiljenja!

In bledo rumeno, od njih odpadlo listje; odpadlo in utrgano kot od življenja njega zadnja ljubav!

In bolesten glas slavca, ki je kakor vzdih izčrpane narave!

Zaman se trudi med grmovjem taščica s svojo popevko: barvno trupelce spominja najžalostnejših zahodov! Vsepovsod vlada smrt!

Na pokopališču trepetajo v vetru ciprese in med njih mrko zelenje se vzpenja ročica in kliče in kliče. V vzduhu pak vzdise, toži: to je srce, ki vzdihla po svoji izgubljeni ljubavi.

HIŠA V GRAPI

Povest.

(Nadaljevanje.)

10.

Do jutra je na vsak način ostala. Prečuta noč jo je izmučila, lice ji je še bolj pobledele. Takoj po peti je vstala in šla kuhat. Oče in brat sta jo slišala in v obeh je bila ista misel, če se ne bodo zdajle odprla vrata in bo kar tako odšla, čeprav brez slovesa. No, nič se ni zgodilo, vrata niso zaškripala, Marjetka je ropotala v kuhinji. Nekam nemirna sta vstala. Pravzaprav je to prijetno, če se zbudiš in najdeš že kuhano, a zdaj nista pomislila na prijetnosti.

Po zajtrku si je Petron obrisal brke ter počasi povedal:

»Tak kako bo zdaj? Ali se kaj kmalu vrneš ali boš kar doma ostala? Sramota za hišo, čeprav smo v Grapi.«

Marjetki je še tisto malo krvi, kar je je imela, izginilo z lica. Stresla se je in polglasno dejala:

»Kaj se niti za hip ne smem ustaviti doma?«

»Kdo to pravi? Pa saj te že pol leta ni bilo. Seveda, kdor se zarije v tisto prekleto Poljano, pozabi na Grapo«, je vzkipel Tonče, ki je že mislil oditi, a se je s praga vrnil.

»Kam sem se zarila? Saj mislim zmeraj samo na dom . . .«

Brat je skomignil z rameni in prižgal smrdljivo cigareto.

Spet se je stresla. Vse preživete bridke ure so blisnile mimo nje, a prav zdaj se ji je zazdelo vse prestano trpljenje tako malenkostno, da ji je zaklenilo usta in je komaj razložila:

»Ne morem živeti. Takšnega življenja nisem pričakovala. Grižejo me. Poginila bom, če ostanem. Andrej hodi z drugimi, vsi mi pravijo tako. Poginila bom . . .«

»Hm«, je vzdihnil oče in se zagledal v tla. Nekaj časa sta s sinom molčala. Seveda, prav tako je, kakor sta si mislila. Potem se je zbudil Tonče in mrzlo razjasnil.

»Tudi doma boš poginila. Nobenega razločka ni. Takih bolezni ne znamo zdraviti v Grapi. Ne rečem, da bi ravno ne bilo kruha, saj znaš delati. Preden si odšla, smo tudi prestajali. Samo odloči se, kakor bo tebi prav.«

Tonče je govoril čudno mirno, videla je, da je hotel povedati nekaj povsem drugega, a se je branil.

»Prav res,« je ponovil tudi oče, »odloči se, da bomo vedeli.«

Marjetka ni mogla odgovoriti. Od včeraj zjutraj je rasla v njej upornost pa spet plahnela. Prestrašila bom Andreja, jo je zdaj pa zdaj spreletelo. Trenutek pozneje se je že zavedla, kako smešno je vse skupaj. In zdaj naj bi se vrnila. Nerazločna tema ji je zapirala pot. Tolažila je samo sebe, da še ni vsega do konca premislila. Mar-sikaj ji še ni jasno. Na drugi strani se je spet bala Grape. Lepo je doma, a zmeraj bolj je spoznavala, da se je nekaj izpremenilo. Ljudje? Bog ve. Zemlja? Ni mogoče, taka je kot lansko leto. Mor-da ona sama? Nekdo gotovo.

Oče in brat sta čakala.

»Bom še premislila«, je rekla čez nekaj časa.

Tonče je hotel reči nekaj ostrega, a ga je prehitel Petron.

»Tu ni treba ničesar premišljati. Si kriv? Sem — nisem. Pre-več govorjenja! Ali pojdi in še danes pozabi, da si zbežala ali pa ostani za večno in se ne vračaj.«

Starec je govoril živo, nekoliko jezno. Petronova je, bodo rekli ljudje. Vraga, zmeraj bo moral preklinjati. Sam greh, sam greh, kakor da že drugačnega ni dosti. Marjetka je molčala! Gledal jo je, skoraj mu je bilo žal zanjo. Mar bi ostala doma. No, zdaj se ne da več ničesar izpremeniti. Ostal je samo še Tonče.

Tedaj se je zbudila Marjetka iz misli:

»Kako naj se odločim, ko ne vem, kam pravzaprav spadam? Tišcite me na Poljano. Dobro, pojdem. Saj sem že bila tam. Po-polnoma drugačen svet je za hribom, ni takih bregov in tudi ljudje niso taki kot vi. Zbogom, Grapa! Čeprav poginem! Ne vem, zakaj naj se umaknem. Zaradi sramote, da boste lahko pogledali vsakomur v oči, ko jaz ne bom mogla. Pojdem, pojdem!«

Bleda in trepetajoča je hitela zavezovati ruto, hotela je v izbo, a jo je ustavil Petron.

»Kakšna burja si! Zdaj se ne da več popraviti, moraš oditi. To bi bilo treba premisliti, preden si odšla na Poljano. Sem in tja pa ni mogoče hoditi: ali si na Poljani — ali si v Grapi. Oboje je nemogoče. Ne rečem, da ni hudo, ko te ne vidim, a počasi boš že sprevidela, da je prav. Vsak človek ima svojo pot, umakniti se ne moreš, udaj se v voljo božjo in hodi, kamor ti je treba.«

»Torej moram oditi«, zamrmra dekle.

»Če bi imeli zadosti zemlje, bi prav za prav lahko ostala,« je zamišljeno pripomnil Tonče.

»Kaj ima zemlja s tem opraviti?« se je vmešal Petron.

»Seveda, v tem je napaka!« je vzkipeł fant. »Iz tega raste vse. Saj vidite, kako živite? Ali ne garate dovolj?«

Oče je zmajal z glavo.

»Ti si živa napaka. Cel mesec nisi bil že v cerkvi. Gostilna pa Matevž! Noben človek te ne zna potolažiti, Boga pa nočeš poslušati. Le ne izgovarjaj se! Vse mi prinesejo na ušesa. In tudi sam se izdajaš!«

Starec se je razburil, odložil je pipo in vstal. Razkuštrani sivi lasje so mu zlezli na oči. Otresel se jih je, napravil nekaj korakov, se ustavil pred Marjetko ter bruhal:

»Kaj imam sina in hčer? Sin prevrača postave, ne posluša ne moje ne božje besede, hči mi dela sramoto! Kaj sem to zaslužil?«

Marjetka je zaihtela, Tonče se je nasmehnil:

»Ničesar nisem še prevrnil. Vse stoji tako trdno. Seveda, ko mislite, da se ne sme nič izpremeniti. Vam je vseeno. Šestdeset let ste trpeli, navadili ste se vsega. Jaz pa nočem toliko časa trpeti, nočem. Že poleti me skrbi zima. Zakaj bi ravno Graparji imeli ozko?«

»Potrpeti je treba«, je trdo odločil Petron.

Težek mrak je legel na vse tri. Zunaj se je budilo jutro, nekje blizu je lajal Puštalarjev pesèk. Svež zrak je pihljal vsem trem v obraze, a se niso zganili.

»Zemlje, zemlje nam manjka!« je trdovratno vztrajal Tonče in malomarno pihal dim skozi odprto okno.

Marjetka ni čula, kaj je z zemljo. Da, njo je pravzaprav zemlja pognala na Poljano, čemu se je vrnila?

Mimo hiše so zaropotali po kameniti poti koraki:

»Kam greš, Matevž?« je zakričal Tonče skozi okno.

Fant je nekaj nerazločno odgovoril, nato se je približal hiši. Naslonil se je na okno in pogledal v hišo. Veselo je pokimal staremu Petronu, ko je pa uzrl Marjetko, se je zganil in mrzlo pozdravil:

»Dobro jutro!«

»Pravdamo se!« je razložil Tonče.

»Fanta si mi pokvaril«, se je vzdignil starec. »Ne vem, kaj vaju je zmotilo. Napaka, napaka, Bog znaj, koliko je na svetu napak, a zato še ni treba kričati na ves glas. Potrpimo!«

»Saj ne kričiva«, je mrtvo jeknil Matevž.

»No, godrnjata venomer. Ne vem, kje imam sina, kje hčer. Prekleti svet, vse se izpridi.«

Matevževe oči so obstale na Marjetki. Žena jih je čutila, obrnila se je in pogledala fantu v obraz. Nič se ni izpremenil. Pač, nekaj starejši se ji je zdel. Gledala ga je mirno, kakor bi opazovala čisto tujega človeka. Njegove oči so bile mrzle, Bog ve, kaj je mislil prav tisti trenutek. Dolgo se je bala tega srečanja, zdaj je vedela, da je vse nekdanje življenje umrlo, nikdar več se ne bo vrnilo.

»Bog ve, zakaj je to dobro«, je rekel Matevž nekoliko zasmehljivo.

»Misliš?« se je ustavil starec in se zazrl dvomljivo vanj. »No, da,« je nadaljeval nato mirneje, »nekoč sem napravil napako, vsi skupaj smo jo napravili. Če bi Marjetka ostala v Grapi, bi mi bilo lahko pri duši.«

»Molčite o tem, tega ni mogoče izpremeniti«, je s stisnjenimi zobmi siknil Matevž ter se nekoliko odmeknil od okna. »O tem ne govorimo več, zdaj je vsega konec. Vsega. Od tistega življenja mi je ostala samo njiva.«

Zdelo se jim je, da govori Matevž z rahlim zasmehom. Marjetka se je umeknila k vratom, da bi odšla. Nekaj jo je zbodlo, zdaj je razumela, da se mora takoj vrniti. V trenutku je bila pozabljena vsa bridkost.

»Kar pojdem!« je sklenila.

Tonče in Matevž sta se nekaj potihoma pomenkovala, nato je Tonče vzel klobuk in brez besede odšel.

»Zbogom!« je zakričal Matevž skozi okno.

Marjetka se je molče umaknila za hišo.

Petron je ostal sam.

»Nobenega otroka nimam,« je čuvstvoval, »sam sem ostal. Ali nisem garal od jutra do večera? Ali jih nisem učil moliti? Koliko noči sem prečul zaradi njih! Nekaj jih je pomrlo, ne po moji krivdi, dva, ki sta ostala, se puntata. Saj sem ju učil, da življenje ni kar tako. Seveda, kar se začne, je treba tudi dokončati. Ali ji ni na Poljani lepo? Brez trpljenja ne gre, a počasi se vse uredi. Nihče ne živi v nebesih, dokler je na zemlji. Fant se bo tudi izdivjal. Bog

pomagaj, namesto, da bi molčal, godrnja dan za dnem. Bom videl, če imam še kaj pravice. V nedeljo bo šel z menoj, bova pa potem oba skupaj kuhala. Ne bo več puščal maše, ne. Le čakaj, fantalin!«

Za hišo je stala Marjetka. Ni vedela ne za zemljo, ne za Tončeta in očetovo jezo. Tiho je preudarjala, kdaj bi se vrnila. Podnevi bi jo vsi videli. Proti večeru bi bilo boljše. Strmo padajoči bregovi so ji tiščali dušo k tlom. Kar je premišjevala, je bilo vse tako težko. Zdaj je razumela, zakaj so Graparji taki. Pred seboj je videla poljansko polje, kakor ga ji je razkazoval Andrej. Na vse strani se širi, človek ga ne more objeti z revnimi očmi. Tam se ljudje lahko smehljajo. Tudi, ko bo prišla, ji ne bodo ničesar rekli. Mogoče se bodo celo oddahnili. »Hvala Bogu, samo, da se je vrnila!« Težka mora, ki jo je tlačila, je počasi izginjala. Kako je rekel oče? Vsak človek ima svojo cesto in mora iti do konca, umikati se ne sme.

Nekje v hribih je zazvonilo. Bog ve, kaj hoče ta zategnjena pesem v tem jasnem dnevu. Najbrž je nekdo umrl.

Prsi ji je stisnil strah pred nečim groznim. Spet je občutila znan trepet pod srcem in še jasneje ji je stopilo pred oči vprašanje: »Kaj sploh iščem tu?«

Zvonovi so peli z enoličnim, zamišljenim glasom. Grapa je bila še v senci, nekak vijoličast mrak je ležal v njej, bregovi na vseh straneh vasi so se pa smejali v soncu. Spomnila se je, kako je ta trenutek na Poljani, prvo sonce potrka na njeno okno in potem ves dan svetloba, toplota.

V Grapi je mraz, mraz . . .

Ko stopi v hišo šele vidi, da je popolnoma pripravljena za odhod.

»Moj Bog, zakaj bi ne odšla že zdaj?«

Obrne se že proti vratom, a se pred pragom premisli.

»Do večera ni tako daleč in me ne bodo vsi gledali.«

Umaknila se je v kuhinjo in začela pospravljati. Med delo se ji je venomer motala misel o Poljani, spreletavalo jo je nekaj sladkega, kakor bi bilo že vse urejeno. Zapela bi, a je vedela, da hodi oče nekje okoli hleva in bi se začudil.

»Do večera ni daleč, ni, ni . . .«

Tolažila se je in zdelo se ji je, da bo še vse dobro.

Ko je proti deseti uri stopila na prag, je videla, da je tudi v Grapo posijalo sonce . . .

(Konec prihodnjšč.)

Mara Stepanova:

SLOVO V JESENI

Jaz grem.
Življenje trdo zove me v tujino.
Mar moram res od tod,
sedaj, pa baš sedaj? ...
Rumene breze rastejo v sinjino
zamirajočih dni,
vsa žalostna mi misel za trumo ptic hiti.
Poslednje cvetje siplje se na pot.
Mar moram res od tod,
sedaj,
ko daleč že je maj,
ko tiho, tiho legajo mrakovi

izza poslednje luči sonca
vsevdilj, vsevdilj v brez konca
razširjene ravni? ...
Sedaj, ko smrti zre v obraz
poslednji zemlje kras,
sedaj odhajam jaz ...
A kaj je to? ...
Kdo joče za meno? ...
Nikar! — ni vredno liti solze,
Naj raje smeh vam polze!
Jesen je pač za to,
da tiho jemlje se slovo.

Beloglavec - Krajnc Draga:

VSI SVETI

Prve novemberske megle
se preko polja pode,
z vlažno, sivo tančico
omrežijo mi srce,
da so oči mi trudne
in v mislih mojih smrt

in moje sanje čuva
grob: z molkom je zaprt,
ga venča cvetje velo
iz daljnih belih dni,
a lučka, nekdaj žarna,
le še gasnoče tli.

Ž E N A I N D E L O

R. Smersu:

NAŠE NEZGODNO ZAVAROVANJE

Opažamo, da so tudi žene-delavke vedno pogosteje žrtve obratnih nesreč, posebno v tekstilni industriji. Hvala Bogu, da imamo pri naš nezgodno zavarovanje, ki vsaj deloma nadomesti po obratni nesreči izgubljene telesne sile. Vendar se kljub temu zavarovanju prav pogosto dogodi, da *delavka ne pride do svoje pravice in to v glavnem iz razloga, ker ne pozna zakonitih določil nezgodnega zavarovanja*. Zato ne bo odveč, če si prav na kratko ogledamo naše nezgodno zavarovanje.

Nezgodno zavarovanje je tista vrsta socialnega zavarovanja, ki ima namen, popraviti škodo, nastalo zaradi telesne poškodbe ali smrti, povzročene z nezgodo. Pogoj je, da je zadela nezgoda zavarovane osebe *pri delu ali pri takem poslu, ki ga opravlja po nalogu delodajalca ali njegovega pooblaščenca ali pa v interesu*

obrata. Prav tako se mora dati odškodnino tudi za nezgodo, ki zadene zavarovano osebo *na poti od stanovanja do delovišča in nazaj*, ako zavarovanec ne prekine te poti v lastnem interesu ali iz razlogov, ki niso v zvezi z delovnim razmerjem.

Namen našega nezgodnega zavarovanja je torej odškodovati posledice obratnih nezgod.

Kaj je nezgoda? Nezgodno-zavarovalna znanost smatra za nezgodo ono poškodbo telesa, ki je nastopila naenkrat in nepričakovano, oziroma vsaj v razmeroma kratkem času zaradi hitrega učinkovanja zunanjih pojavov na telo. Ni torej nezgoda ona delanezmožnost, ki se je polagoma razvijala, bodisi radi naravnega procesa v telesu, bodisi zaradi počasnega učinkovanja neugodnih razmer pri izvrševanju dela. Izjemo od tega pravila tvori zastrupitev z živim srebrom, fosforjem, svincem in s plini, kolikor je nastopila zastrupitev radi opravila s temi tvarinami v obratu. Za nezgodo se smatrajo tudi bolezni: Anthrax, Malleus, kesonska bolezen in röntgenove opekline. To so tako imenovana poklicna ali obrtna obolenja.

Višina rente zavisi od višine zavarovanega letnega zaslužka in od višine zdravniško ugotovljene zmanjšane delazmožnosti. Zavarovani letni zaslužek je enak 300 kratnemu povprečnemu znesku zavarovane mezde na dan. Po ugotovljenem zavarovanem letnem zaslužku se torej odmeri rente in po našem zakonu znaša polna renta 100% zavarovanega zaslužka, dočim se v drugih državah gibljejo polne rente med 50 in 70% zavarovanega zaslužka. Zdravniško se pa zmanjšanje delazmožnosti ugotavlja po mednarodno že ustaljenih smernicah.

Poudariti pa je treba, da se za manjše poškodbe prizna začasna ali tudi trajna renta le, ako znaša delanezmožnost po končanem lečenju več kot 10%.

Nezgodno zavarovanje pa ne povrača samo ponesrečenemu članu z nezgodo povzročeno škodo, ampak hoče pomagati tudi njegovim svojcem, ki so radi smrtne nezgode izgubili svojega rednika. Naše nezgodno zavarovanje nudi rodbinskim članom umrlega člana:

- 1.) pogrebno v znesku 30 kratne zavarovane mezde;
- 2.) letno rento, ki se mora izplačevati rodbini umrlega zavarovanca od dneva smrti dalje. Pravico do rente imajo zakonita ali nezakonita žena (vdovska renta), zakonski, nezakonski in adoptirani otroci (otroška renta), ponesrečenčevi starši (ascendentna renta), vnuki, bratje in sestre — toda vsi ti le, ako je za njih vzdrževanje pretežno skrbel oni, ki je zaradi nezgode umrl. Skupna vsota vseh rent preostalim svojcem pa ne sme presehati zavarovanega letnega zaslužka umrlega zavarovanca. Ako je več istočasnih upravičencev istega vrstnega reda, se rente sorazmerno znižajo.

Posebno važno pa je določilo — in na to naše delavke še posebej opozarjamo, — da je treba vsako nezgodo *takoj prijaviti OKROŽNEMU URADU* in ne morebiti samo uradovemu zdravniku. Skrajni rok za prijavo nezgode je eno leto, odkar so se pojavile posledice nezgode. Vsega skupaj pa ne sme preteči nikdar nad dve leti od časa nezgode, četudi bi se posledice pokazale pozneje.

In še to je važno: ko dobiš odlok Okrožnega urada in Osrednjega urada, takoj in brez odloga preglej, ali ti je priznana zadostna renta in ali je zavarovani zaslužek pravilno izračunan. Če vse to ne bi bilo v redu, se *pravočasno* in z *utemeljenimi razlogi pritoži*. Le na ta način si boš obvarovala svoje pravice.

ŽENA V STROKOVNI ORGANIZACIJI.

Žena navadno misli, da ne spada v strokovno organizacijo ali da ni treba, da bi bila v njej aktivna. Misli, naj le mož odloča v delavskem boju. Vendar je pa boj za delavske pravice zadeva vsega delavstva, torej tudi žen. Zato morajo biti tudi one v njej delavne.

Ženi pripada v strokovni organizaciji važno mesto. Slovenske delavke so se v tem oziru pred in med vojno ponekod sijajno izkazale kot neumorne zaupnice in propagatorice pri ustvarjanju organizacije. Danes čas ne zahteva nič manj agilnih žena. Iz Rusije se preko komunistične internacionale razširja spretno organizirano brezbožniško gibanje. Verna slovenska delavka mora uspešno sodelovati v delu proti temu gibanju, kajti to gibanje se pod raznimi krinkami širi tudi pri nas.

Tudi interes žene delavca zahteva, da se bori za prospeh krščanske strokovne organizacije. Interes njene družine zahteva, da je mož aktiven v krščanski strokovni organizaciji, ker se le ta bori tudi za eksistenco družine. Verna krščanska mati bi morala vzgajati tudi svoje otroke v prepričanju, da je zanje mesto le v krščanski organizaciji, ker le ta zastopa njihove človečanske pravice. Ko bosta tudi verna delavka in žena sodelovali po svoje v organizaciji, bo kmalu z uspehom rešeno tudi vprašanje eksistence družine, družinske doklade itd.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Spori med gospodinjo in služkinjo. C. K. iz Lj. vprašuje: Kateri urad posreduje poravnave v sporih med gospodinjo in služkinjo? — *Odgovor:* Ni urada, ki bi posredoval take poravnave. Pač pa radevolje na prošnjo svojih članic pa tudi nečlanic posreduje v takih sporih Poselska Zveza v Ljubljani, Miklošičeva c. (Delavska zbornica.)

Dogovori med služkinjo in gospodinjo. M. C. iz K. vprašuje: Ali mora biti dogovor med služkinjo in gospodinjo napravljen pismeno? — *Odgovor:* Ne obstaja nobeno zakonito določilo in tudi običaja ni, da bi se morala službena pogodba med gospodinjo in služkinjo skleniti pismeno. Vsekakor pa je dobro, če se pogodba sklene v pismeni obliki, ker je ob morebitnih sporih olajšano dokazovanje glede različnih vprašanj službenega razmerja. Velja pa ustmen dogovor ravno tako kot pismen.

Ali mora kuharica opravljati tudi druga dela? T. K. iz M. vprašuje: Sem izučena kuharica in sem kot taka služila že več let. V sedanji službi so me tudi vzeli

za kuharico, zdaj pa me silijo k delu na vrtu in pri perilu. Ali se morem tega ubraniti? — *Odgovor:* Vse je odvisno od dogovora, ki ste ga sklenili z gospodinjo. Če ste se pogodili izrecno le za delo kuharice, Vas ne morejo siliti k drugim opravilom. Morejo Vam pa odpovedati službo s 14 dnevnim odpovednim rokom. Zato se tega vprašanja s pomočjo zakonov ne da rešiti.

Kolektivna pogodba. Skupina delavk vprašuje: Kako se sklene kolektivna pogodba? Ali ima za delavke kolektivna pogodba kak pomen? — *Odgovor:* Po obrtnem zakonu (§ 209.) se smatra za kolektivno pogodbo *pismena* pogodba, ki jo skleneta delodajalec in *strokovna organizacija delojemalcev*, da se z njo uredijo medsebojna službena razmerja, pravice in dolžnosti. Prisilna organizacija te pogodbe ne more sklepati, ampak edinole *svobodna strokovna organizacija*. S kolektivno pogodbo se urejajo predvsem vprašanja mezd, delovnega časa in dopustov. Sklenjena kolektivna pogodba velja za vse delavce in delavke in za vse nameščence in nameščenke, zaposlene v istem podjetju. Nihče ne more delati pod slab-

šimi pogoji, pač pa more posamezni delavec skleniti še posebno pogodbo, ki pa velja le v toliko, v kolikor je ugodnejša od kolektivne pogodbe.

Nedvomno ima kolektivna pogodba tudi za delavke velik pomen. Kolektivna pogodba pomeni velik korak naprej v borbi za delavske in nameščenske pravice. V podjetju, kjer velja kolektivna pogodba, se posameznim delojemalcem ne morejo dogajati take krivice, kot se dogajajo v podjetjih brez kolektivne pogodbe. In to je pač velikega pomena.

Kaj je obrtni zakon? Že v zadnji številki »Vigredi« nam je bilo postavljeno vprašanje, kaj je obrtni zakon, kaj je obrt itd. — *Odgovor:* Obrtni zakon je zbirka predpisov, ki urejajo vse predpogoje za urejeno, socialno in higijensko gospodarsko pridobitno udejstvovanje v sodobni moderni državi. Z dobrim obrtnim zakonom si država zagotovi urejene pridobitne prilike, prikladne kulturnemu stanju zemlje, in organizira strokovno in moralno usposobljen pridobitni stan. Naš obrtni zakon, ki je v splošnem dober zakon, je razdeljen na 5 delov. V prvem delu obravnava pošamezne obrti (trgovinske, rokodelske, tvorniške, gradbene itd.), določa kakšna izobrazba je potrebna za dosego obrtnega dovoljenja, določa postopek pri upravnih oblasteh za dosego koncesije in vsebuje predpise o izvrševanju obrtov (odpiranje in zapiranje lokalov, razprodaje, sejmi in tržni dnevi itd). V drugem delu ureja obrtni zakon službeno razmerje pomožnega osebja, vajencev, pomočnikov in nameščencev. Drugi del je posebno važen za službojemalce, ker vse-

buje zakonite predpise glede nastanka službene pogodbe, glede odpovednih rokov, glede službenih prejemkov, glede dopustov, glede odpravnin itd. V tretjem delu ureja zakon prisilne združbe trgovcev in rokodelcev, združbe industrijcev, zbornice itd. Četrty del vsebuje kazenske odredbe za vse slučaje kršitve obrtnega zakona. Peti del pa vsebuje prehodne določbe. V obrtnih vprašanjih dajejo pojasnila obrtni referenti pri srezkih načelstvih.

Odškodnina vajenkam za njih delo G. M. iz J. vprašuje: Kot vajenka v šivilski obrti sem se pogodila z mojstrico, da bom dobivala v drugem letu učne dobe po 15 Din na teden. Ker zdaj ni dela, pa mi mojstrica ne plačuje, češ, saj ne delaš. Ali morem na kakšen način priti do obljubljenega nagrade? — *Odgovor:* Po enoletnem službovanju pritiče učencu - vajencu primerna odškodnina. Ta določba je za obe stranki obvezna in zatorej neizpremenljiva. Višino take odškodnine določi minister za trgovino in industrijo s posebno odredbo. Ker ta uredba še ni izšla, velja pogojena odškodnina. Tako pogodbo se ne more enostransko spremeniti. Pri takih sporih se je s pismeno vlogo obrniti na krajevno pristojno srezko načelstvo, v kateri je stvar točno pojasniti in prositi, da se mojstra prisili, da se drži zakonitih predpisov. Če pa s tem ne doseže vajenec svoje pravice, sme razvezati učno pogodbo, tožiti mojstra pri sreskem sodišču za odškodnino (ki pa zastara 6 mesecev po prestopu učnega razmerja) in zahtevati od zadruga, da ista poskrbi za to, da se nadaljuje učenje ali zaposlitev pri drugem službodavcu.

K O L O D V O R S K I M I S I J O N

M. R. Fuchs:

PRI KOLODVORSKEM MISIJONU V KÖLNÜ

Kolodvorski vratar me je najprej vprašujoče pogledal, potem mi je preluktjal modro peronsko vstopnico. »Veljavno le za obisk Kolodvorskega misijona« stoji na njej. V sredini dolgega, ves dan od tisoč in tisoč korakov odmevajočega prehoda, kaže puščica proti vratom pisarne Kolodvorskega misijona in preden

vstopim vanjo, se domislim starih pripovedk v raznih koledarjih, kako so ukradli mlade deklice, pa si pri vsem tem mislim: tako je bilo nekoč, a danes . . .

Nastavnica Kolodvorskega misijona, kateri sem bila kot reporterka že prej najavljena, mi je nataknila na levo laket belo-rumen trak, ki mi je dovoljeval to noč spremljati Kolodvorsko pomočnico po vseh njenih potih. In koliko je bilo teh!

Velike internacionalne vlake obhodi kolodvorska pomočnica prav tako, kakor male osebne vlake iz bližnje okolice. »Naša pisarna je neprestano odprta«, mi pripoveduje še mlada kolodvorska pomočnica. »Dan in noč, poleti in pozimi, na božič in veliko noč imamo službo. Nikoli nima Kolodvorski misijon počitnic.« Pripoveduje mi tudi zgodovino Kolodvorskega misijonstva. V devetdesetih letih so iz Anglije ven odkrili temno delovanje neke trgovske družbe, ki je razna, zlasti nemška dekleta, izvabljala ter jih potem oddajala, bolje prodajala, v Južno Ameriko. To je dalo povod za ustanovitev Društva za varstvo deklet, ki je prvo ustanovilo katoliške Kolodvorske misijone. »Tudi danes ni nevarnost za dekleta nič manjša«, pripoveduje kolodvorska pomočnica dalje. »Na velikih kolodvorih je neobhodno potreben človek, ki jim more v kritičnih slučajih svetovati in pomagati. Vse naše delo vodi ena misel, pomagati zlasti ženski mladini. Če ljudje slišijo besedo »varstvo«, mislijo največkrat na vsakdanjo oskrbo, ali pa na reševanje deklet iz prav težkih položajev. Vendar pa je naše delo v prvi vrsti namenjeno temu, da jih obvarujemo pred vsemi mogočimi težavami, s katerimi je zvezan odhod z rodne grude.« — »Ali je razširjena ta organizacija tudi po drugih deželah?« — »Po vsem svetu je razširjena; celo v Tahiti in na Fidži otokih ima svoj delokrog. Pomislite, nedavno smo od Kolodvorskega misijona do Kolodvorskega misijona spravili mlado dekle iz Južne Afrike v Nemčijo!« — »Pa kje je sedež, t. j. glavno središče te organizacije?« — »Internacionalna centrala je v Švici, sicer pa ima vsaka država svoje središče v domači zemlji.«

DOGODKI V ENI NOČI.

Mlado dekle se pojavi na pragu pisarne in boječe gleda v notranjost, prisloni potem kolo ob podboje in počasi pride v pisarno. Tu pripoveduje, da je doma v bližnji okolici, da je bila že dolgo brezposelna in ker v domačem kraju ne dobi dela, se je pripeljala s kolesom v mesto, da tu poskusi svojo srečo. Pa tudi tu ji sreča ni bila mila, ves dan je iskala zaposlitve, a ni nič dobila. Zdaj je tako trudna, da nazaj s kolesom ne more. Kaj naj stori? Utrujenost ji je brati z obraza. Kolodvorska pomočnica sprejme kolo in mali zavitek z dekletovim imetjem v shrambo, dekle pa odpelje v nočno zavetišče, ki je kar v kolodvorskem poslopju. Štiri bele postelje stoje tu, ki so z zagrinjali ločene druga od druge. »Imamo pa še tudi večje zavetišče v mestu«, pripomni kolodvorska pomočnica, »pa ker je dekle tako trudno, je ne kaže pošiljati tja, zlasti še, ker gre že s prvim jutranjim vlakom proč.« Pa mi pripoveduje, da je v malem zavetišču, ki ga je mogoče nadzirati kar iz pisarne skozi okno, v preteklem letu spalo 644 deklet, žena in otrok, ki so preko noči čakali na odhod prvega jutranjega vlaka.

Pa je že prišla nova potnica. Drugo jutro ob 5ih mora že z vlakom naprej; če bi mogla tu prenočiti, ker nima denarja, pa tudi boji se, da bi vlaka ne zaspala. —

»Če nima prav nič denarja?« jo vpraša kolodvorska pomočnica. »Le še prav malo.« Pa rada plača 50 pfenigov za prenočišče, kakor tudi druge plačujejo, le zjutraj, prosi, da bi jo pravočasno poklicala.

(*Dalje prihodnjič.*)

P O Ž E N S K E M S V E T U

Odlikovanje materinstva. Lepo počastitev materinstva je vpeljala Pošta Združenih držav S. A.: poštno znamko s podobo, ki jo je napravil sloviti slikar Whistler o svoji materi. Znamka nosi poleg označbe vrednosti napis: »V spomin in počastitev ameriških mater.« — Občina Rogätz na Saksonskem je uvedla častne izkaznice za matere, ki imajo vsaj tri otroke izpod 14 let. Te izkaznice naj zagotovijo lastnicam prednostno postopanje v državnih in drugih uradih, v trgovinah, na železnici, pošti, skratka povsod, kjer je večji naval, da jim ni treba predolgo čakati v skrbeh za dom in otroke.

Ženske na vodilnih mestih v Združenih državah S. A. — Roosevelt je imenoval miss Florence E. Allen iz Clevelanda za sodnico apelacijskega sodišča, nad katerim je samo še najvišje sodišče Zedinjenih držav. Že pred časom je isti predsednik imenoval gospo Frances E. Perkins za ministra dela in Ruth Byran Owen na poslaniško mesto v Kjöbenhavn. Tudi na drugih pomembnih mestih delujejo žene, tako Nellie Taylor Ross kot ravnateljica kovnice in Mary Rumsey kot predsednica konsumentskega odbora v komisiji za gospodarsko obnovo Združenih držav. Sotrudništvo sposobnih žena je toplo pozdravil tudi tisk, n. pr. New York Harald.

Mednarodno spominsko ustanovo Florence Nightingale so osnovali v Londonu. Njen smoter je: mednarodno pospeševanje bolniškega oskrbovanja potom višjih nadaljevalnih tečajev. Florence Nightingale je bila prva ženska, ki se je posvetila oskrbovanju bolnikov v vojni, in sicer je bilo to v času krimske vojne. V vrhovnem svetu njenemu spominu posvečene ustanove sta zastopana Svetovna zveza bolniških strežnic ter zveza družb Rdečega Križa z njenimi nacionalnimi odbori v raznih državah. Članice iz zveze družb Rdečega

Križa v velikem svetu ustanove so: Dr. Masarykova, predsednica češkoslov. Rdečega Križa, gospodična Odier iz mednarodnega komiteja Rdečega Križa, za Italijo markiza di Targiani-Giunti. Kot prva prireditelj ustanove se je vršila v Bedford-Colleg-u for Women slovesna izročitev spričeval udeleženkam lanskoletnih mednarodnih nadaljevalnih tečajev za bolniške in zaščitne sestre.

Trgovsko praktične pomočnice zdravnikov. Najnovejša »iznajdba« na polju novih poklicev je nedvomno »trgovsko praktična zdravnikova pomočnica.« V Ballenstedtu (Harz) so odprli tečaj, v katerem poučujejo leto dni dekleta o najvažnejših pisarniških predmetih: knjigovodstvo, stenografijo, strojepis, stroj in uporabo kartotek — vse to seveda z ozirom na potrebe zdravniških pisarn. Dekleta so poučena tudi o davčnih vprašanjih, v kolikor zadevajo zdravniško prakso. Da pa morejo pomagati tudi pri preiskavah in zdravljenju, se v tečaju seznanijo z novimi aparati ter z osnovnimi pojmi medicinske prakse. Izgledi za namestitev absolventk so precej ugodni, ker je dobilo 90% službo. Zakaj? Zato, ker takšna moč v sili nadomestuje strežnico, knjigovodjo, šoferja.

K bračnemu pravu na Kitajskem. Dolej se je smela na Kitajskem vdova zopet poročiti samo s privoljenjem rodbine pokojnega moža. Nankinška vlada je za svoje ozemlje preuredila to vprašanje z ediktom, ki prepušča ženi sami odločitev za sklenitev novega zakona.

Knjiga o katoliški pesnici in likovni umetnici. Dr. A. Hötsch je izdal letos v Rembrandt-Verlag-u v Berlinu krasno opremljeno knjigo o nemški pesnici in likovni umetnici Ruth Schaumann. Bogato ilustrirano delo prikazuje v glavnem njen razvoj v kiparstvu in grafiki, a tudi njeno pesniško udejstvovanje je vpoštevano. — Ruth Schaumann si je v posled-

njem času priborila odlično mesto v nemški literaturi in umetnosti. Letos je izdala založba Kösel & Pustet v Münchenu njen »Križev pot« v večbarvnih reprodukcijah. To delo je nov dokaz njene velike nadarjenosti.

Namestu vitke — poldebela linija. — V Hollywoodu, zelo merodajnem mestu za žensko modo, je že proglašena nova parola »Poldebele ženske imajo prednost!« Mnoge filmske zvezde so šle v sanatorij zaradi dijete — za rejenje. Amerikanke trdijo, da grozi vitki liniji konec. To bo odprlo ženski modi povsem nove poti. Tudi v Parizu bodo morali računati s spremembo kurza v Ameriki. — Pariški novinar je že posetil merodajne osebnosti, da jih izpraša o tem vprašanju. Slikar je odgovoril: Z umetniškega vidika je vprašanje linije brez pomena. Vsaka ženska more biti lepa. To je stvar okusa in umetnikovega pojmovanja. Druga Rubensova žena je bila prilično debela dama, ven-

dar pa so njeni znameniti portreti prav tako odlične umetnine kakor Botticellijevi vitki angeli. Estet je povedal: »Po mojem mnenju so za človeka, ki ima okus, lepe vse ženske, ki skrbijo za svojo zunanost in se ozirajo na modo. Debele ali suhe? To ni toliko važno ...« Neka dama iz najodličnejših pariških krogov: Zadnji čas je, da se naposled odvratna vitka linija ukine. Ali veste, koliko smo morale ženske trpeti radi stalnega hujšanja?! Komaj čakam, da se bom smela enkrat prav pošteno najesti ...« Naposled objavlja pariški novinar še odgovor strojepiske, ki je zares vreden, da ga slišimo: »Sram vas bodi, ali v času krize in težav takšne stvari mučijo ljudi? Jaz kot uradnica zares nimam časa, da bi razmišljala, ali sem vitka, »mollet« ali debela. Delo je važno. Nikdar nisem hodila na tehtnice ugotavljat, ali sem za dva, tri kilograme lažja. Verujte, to ni važen problem, od tega ne zavisi naše življenje ...« Tako je.

V R O Ž N E M D O M U

F. G.:

KAJ ME BRIGA MOJ BRAT!

»Pa če sredi ceste pogine od lakote, se mi ne bo prav nič smilil. Zakaj je pa bil v mladih letih tako neroden! — Prav, prav! Vsak človek mora nekaj poskusiti. Če poleti ne vedo kam s svojo visokostjo in prevzetnostjo, morajo biti pozimi malo ponižni. Bog že ve, zakaj kozi roge odbije.«

Kjer se naseli industrija, tam je njena neločljiva družica revščina. Danes razmeroma dobro plačan tovarniški delavec, ki si lahko privoščiči še kaj boljšega kot ubog bajtar ali majhen gruntar s kopo otrok; čez mesec bo že lahko brezposeln ubožec brez lastne strehe. Fant, ki ni navajen varčevati pri tedenski plači in dekle, ki pozna po imenu vse filmske dive in je »dobra stranka« pri frizerju in v modni trgovini: vzameta se, pa pridejo otroci in bolezen in revščina ... Danes gospod, od katerega živi trgovec in pek in mesar; jutri nebodigatreba, ki se ga povsod boje, da vendar ne bi zahteval živil na upanje ... Kdo bi mu mogel kreditirati, ko pa nihče ne ve, kdaj in koliko bo spet zaslužil.

Potem pa se ločijo mnenja. Le največ je takih: »Nekaj morajo poskusiti, naj stradajo! Samo leni so; za pridne ljudi je še vedno dovolj dela in jela. Le potuho jim dajejo s podporami in Vincencijevimi konferencami in hišnimi obiski; saj ni čudno, da nočejo več delati, ko brez dela še boljše žive.«

Pri sejah dobredelnih društev pa tajnik poroča brez konca:

Oče pijanec in delomrznež in sama mati s skromnim zaslužkom ne more prehraniti številne družine. Delavka - vdova prosi, da bi njene otroke brezplačno sprejeli v dnevno zavetišče. Mlad človek, ki si je s pijančevanjem in nerodnim življenjem nakopal jetiko, bi v zadnjih mesecih življenja potreboval boljše hrane in postrežbe. Nezakonska mati ne zasluži niti toliko, da bi kupila mleka za svoje dete. Otroci, ki dan za dnem beračijo po naročilu brezvestnih staršev, po katehetovem poizvedovanju ne hodijo v cerkev, ker nimajo dostojne obleke.

Kdo je kriv? Ali naj tudi me malomarno skomignemo z ramami: »To je blagoslov tovarn; v dobrih starih časih vsega tega ni bilo. Ali je treba vsega tega!«

Kako je že rekel Kajn? — Mar tudi nam ni nič mar oni naš brat, ki vso zimo prezeba v nezakurjeni podstrešnici in se še koruznih žgancev malokrat naje do sittega? Ali nam še tekne naša bela kava, mogoče s spenjeno smetano, če pomislimo na one otroke, ki hirajo in umirajo radi neprimerne hrane? S kašnimi občutki se postavljaš v dragocenem kožuhu, ko otroci iz vašega predmestja nimajo niti barhentaste oblekce?

Ali moreš reči: »Kaj me briga moj brat, moja sestra!« Tudi takrat, ko pri dekliski organizaciji nagovarjaš tovarišice-delavke z imenom: sestre? In takrat, ko poleg skrušene delavske žene poklekaš k obhajilni mizi? In takrat, ko moliš k skupnemu Očetu, naj nam da vsakdanji kruh?

G O S P O D I N J S T V O

GOSPODARSKI POMEN KUHANJA

Kuhanje, to zanimivo delo zahteva prav mnogo razumevanja, presodka, skrbnosti pa tudi ljubezni do stvari. Zaradi tega pa je tudi povsod samo tam uspešno izvršeno, kjer si je gospodinja na jasnem o bistvu kuhanja in o njegovem pomenu. Taka žena ne daje te važne stvari v roko nezmožnim osebam, ki bi kuhanje brez vsakega razumevanja, pa tudi brez skrbi vršile. Kolikor mogoče dela to sama, ali vsaj nadzoruje. Na vsak način pa doseže s svojo vzgojo, da tudi odrasla hči pride do zanimanja in veselja do tega koristnega in hvaležnega dela. Kako lepo je skupno delo matere in hčere, če skupno gospodinjita, to se pravi, če vse velike in male stvari, ki spadajo zraven, skupno premislita, se o svojih izkušnjah pogovorita ter tako dobita vedno novih vidikov za svoje delo. Kako lahko delita veselje ob pravilni varčnosti! Mati in hči pa tudi pri vršitvi te najvažnejše dolžnosti žene naj-

deta notranje zadovoljstvo. Njune druge dolžnosti ni treba, da bi zanemarjali. Saj je dan dolg in se da delo v ves ta čas prav lepo porazdeliti.

Zakaj je kuhanje eno najvažnejših gospodinskih dolžnosti, to ve vsaka žena. Dobro ve, da je 48 do 50% vsega denarja, ki ga je mož zaslužil treba izdati prav za prehrano. Ve tudi dobro, kaj ji je s tem zaupanega. Dobro pa tudi ve, koliko večja je še njena odgovornost, ko je prav prehrana važni faktor družinskega zdravlja. Ni lahko pravo zadeti, pa bodisi, kar se tiče pravilne prehrane, kakor tudi zaradi izdatkov, kar vse mora spraviti v pravilno razmerje. Ako pa se gospodinja potruži, bo sčasoma kmalu uvidela, kako lahko povsod tam varčuje, kjer je prej zaradi nepremišljenosti ali nevednosti večkrat grešila.

Važno je, da vemo, kje naj gospodinja varčuje. Navedemo samo nekatere točke n. pr.: 1. Pri izbiri jedil, katerih cena in hranilna vrednost ni odvisna samo od pravilnega mešanja, ampak tudi od tega,

če so več ali manj poceni, če so preprosta, ali luksuzna.

2. Pri mešanju hranil in poživil lahko zapravlja, ker prav tu je večkrat mnenje različno, pa tudi krivo, da je n. pr. poživilo enako hranilno ali obratno. Saj dobro vemo, da celo preobilna prehrana ne pospešuje zdravja, pa tudi ne moči, ker zahteva za prebavo mnogo več moči. Dobro tudi vemo, da ljudje bolehajo večkrat zaradi preobilne, kakor pa premale prehrane. Preobilno uničuje tudi okus, preveč stane mnogo denarja, koristi pa nikomur. Tako n. pr. imajo nekatere gospodinje navado, da na izgotovljeno jed čisto brez potrebe pridenejo še eno jajce, ali pa sočivje, ki je bilo že prej zabeljeno še enkrat po vrhu zabelijo, ali pride-nejo k goveji juhi, ki je že sama dovolj krepka, še žličico mesnega ekstrakta, da pridevlejo raznim jedem nepotrebne začimbe itd.

Na videz čisto majhni in neznatni izdatki, ki pa pomenijo v teku enega tedna, meseca ali leta že lepo vsoto. Pa tudi tako pridevanje raznih začimb nam kaže, da je morebiti kuharica s premalo točnostjo kuhala ali pa, da hoče svojim ljudem nuditi nekaj pikantnega, kar pa je zdravju škodljivo. Zato pa je tudi velike važnosti, da gospodinja pri kuhanju vedno uporablja predpisane količine hranil, ne pa kar tako na videz, ali kakor bi se ji zdelo. Saj so dandanes taki časi, da moramo pač gledati, da porabimo vse in kolikor mogoče izkoristimo. Zaradi tega tudi gospodinja točno preudari, koliko je treba tega ali onega hranila za to, da svojo družino pravilno prehrani. Vedno je znak nepreudarnosti, če moramo pogrevati za večerjo opoldanske ostanke, kar povzroča tudi večkrat nezadovoljstvo, pa celo zdravje pride večkrat v nevarnost. Ne smemo pa misliti, da bi gospodinja ne smela pripraviti že s kosilom vred tudi večerjo, ki se da po-
užiti mrzla; nasprotno celo pametno in zelo gospodinjsko je tako početje. Misliti pa moramo vedno na to, da pri tem, ko varčujemo z različnimi sredstvi, lepega dne tudi ne začnemo varčevati pri hranilih samih. V vseh takih slučajih, ko družinske člane kosilo ali večerja ne zadovolji, od teh obedov ostane, ti ostanki pa so tudi pozneje neporabni, ker pač že pri prvem

obedu niso šli v slast, najbrž zaradi tega, ker je z varčevanjem hotela gospodinja priti tako daleč, da je od predpisane množine hranil odstranila nekaj, s tem pa odvezla tudi tek in veselje do jedi. Taka gospodinja se potem ne sme čuditi, ako odidejo družinski člani pa takem praznem obedu kaj radi v slaščičarno, kjer potrošijo tisti denar, ki ga je hotela gospodinja prihraniti.

3. Pa tudi pri pripravljanju jedi lahko gospodinja zapravlja in ne varčuje, če uporablja napačna jedilna sredstva. Tako n. pr. če uporablja za juhe mlado in nežno meso, ki je od vsega početka namenjeno za pečenje ali pa, če hoče meso starejših živali na vsak način peči. Koliko časa, maščobe, kuriva bo morala porabiti zlasti za ta drugi primer, pa bo še pečenka neužitna. Tako ima torej še samo pri tem primeru večkratno škodo.

4. Če gospodinja na jedilnik postavi take jedi, ki imajo zelo različen pripravljalni čas, tedaj pri kurivu samem toliko izgubi, kolikor bi hotela sicer prav rada prihraniti. Tudi priprava sama je tu velike važnosti. Če gospodinja uporablja za pripravo jedi posodje, ki ga ne očisti takoj, ampak šele pozneje, ali pa če časa med kuhanjem ne uporablja za pripravo drugih jedi, ampak hoče vse samo drugo za drugim urediti, vse to jo odvrcaje od potrebnega varčevanja.

5. Gospodinja lahko varčuje tudi s pravilnim izkoriščanjem hranil. Ta obstoji v tem, da izrabi vse snovi do najvišje mere, na drugi strani pa te snovi pravilno pripravlja. Vsa skrbnost, ki jo ima gospodinja pri pripravljanju jedi, je možna, da celo preproste in poceni jedi pripravi okusne in za telo koristne. Zato naj bi tako skrbno kuhanje imenovali fino kuhanje, ne pa pripravljanje raznih luksuznih jedi.

Seveda pa pri pravilnem kuhanju ne pride samo to v poštev, da gospodinja pravilno računa, ampak mora tudi skrbeti za to, da, kakor smo že večkrat govorili, pripravlja jedi okusno, skrbi za izpremembo, pa tudi, da pripravljene jedi spravi v lepi in prijetni obliki na mizo, da jih člani družine z veseljem pričakujejo in prav tako tudi z veseljem použijejo.

KUHINJA

Kaša z jabolki. V primerno veliki kozici zavri $\frac{3}{4}$ l mleka in stresi vanj $\frac{1}{4}$ l oprane kaše. Ko je kaša napol kuhana, prideni žlico presnega masla ali masti, žlico sladkorja, malo soli, krožnik nakrhljanih kislih jabolk, nastrgane limonove lupinice, prašek cimeta; premešaj, postavi v pečico in peci še pol ure.

Juha iz rdeče pese. Osnaži rdečo peso in jo kuhaj do mehkega; kuhano odcedi, olupi in na strgalniku nastrgaj ali pretlači. V ponvi razgrej malo masti, zarumeni košček sladkorja in malo moke, razredči z vodo ali juho, prideni nastrgano peso, mešaj, osoli in kuhaj še kakih pet minut. Preden odstaviš, prideni par žlic smetane, malo kumine in ščep popra. Juho daj z opečenim kruhom na mizo.

Pečene hrenovke. Raztegni malo boljše kvašeno testo in ga razreži na štirioglate krpe, v vsako zavij svežo hrenovko, polagaj v pekačo ter pusti vzhajati. Vzhajane pomaži povrhu z vodo, potresi s kumino in speci v precej vroči pečici.

Holšteinski krapi. $\frac{1}{4}$ l vode ali mleka, 7 dkg presnega masla, žlico sladkorja, 30 dkg moke, malo soli mešaj v ponvi (kozici) na rahlem ognju, da se testo loči od posode. Ko se testo ohladi, primešaj raztepeno jajce, napravi majhne krape ter jih v razbeljeni masti lepo rumeno ocvri. Pečene potresi s sladkorjem.

Zeljna solata s paradižniki. Deni v skledo pest kislega zelja, prideni zribano čebulo s strokom česna, kumino, prašek soli in sladkorja, olje in vse dobro premešaj. Zrele, čvrste paradižnike zreži na koleščke, obloži z njimi zeljno solato in postavi s pečenim mesom ali krompirjem na mizo.

Mozgovi cmoki. 10 dkg mozga zdrobi in zmešaj z na drobno zrezano žemljo ali s kruhovimi drobtinami; prideni razmotano jajce, drobno zrezanega peteršilja ali drobnjaka, dobro premešaj, napravi cmočke in jih zakuhaj v goveji ali zelenjadni juhi.

Jajčna jed na švicarski način. Pomaži porcelanasto skledo s presnim maslom, deni vanjo tanke žemeljne rezine, vrhu teh tanke rezine švicarskega sira, polij z raztepenimi jajci, malo posoli in postavi v pečico (po možnosti na podstavek), da se jajca dobro strde.

Varčna gospodinja pere vedno le z Zlatorog-ovim milom, ker si vsled njegove izdatnosti prihrani denar in ker je radi njegove velike čistilne moči kljub manjšim stroškom njeno perilo vedno lepo in čisto. Gospodinja, ki zna obračati denar, trdi: »Le Zlatorog milo da belo perilo!« In to je tudi res. Samo enkrat preizkusite Zlatorog-ovo milo in nikdar več ne boste prali drugače kakor le z Zlatorogom. Zadrževajte pri svojem trgovcu vedno izrecno le Zlatorog-ovo milo!

VRT V NOVEMBRU.

Poletje je že daleč za nami. Tihi in zapuščeni so travniki in polja. Zimske moči so na delu, da prično svojo skrivnostno pot.

Slana, mraz in sneg so najvažnejše moči, ki bi jih morali tu imenovati. Slano vidimo in poznamo in vemo, da so to kapljice rose in vode, ki zmrznejo. Led potrebuje več prostora, kakor prej voda in zaradi tega pritiska na zemljo okoli sebe, da si pridobi potrebnega prostora, s tem pa rahlja zemljo. To je za izboljšanje tal velike važnosti. Premrzla zemlja se nam pokaže spomladi vsa rahla in mehka.

Pa ne samo tla, tudi v tleh se nahajajoče kamenje pride s tem delom v stik. To pa je zaradi tega važno, ker kamenje vsebuje razne mineralne soli in sestavine, ki so važno hranilo za rastline. Ko tako kamenje razpade, se razproste vse sestavine in jih dosežejo potem korenine naših rastlin. Na ta način se ne izboljša zemlja samo fizikalčno, ampak tudi kemično. Tako se izmenjava poletje in zima in z njima vred tudi nova moč, ki jo oddajata drug drugemu. To zimsko delovanje narave same lahko pospešujemo, če zemljo že razkopljemo, pa tudi pognojimo, preden nastopi mraz, na prej opisani način, potem mraz in zima sama nadaljujeta delo, ki smo ga mi začeli.

Primeren čas je tudi v novembru za obdelavo kompostove jame. Kar smo čez poletje nanosili odpadkov, je treba zdaj urediti v pravokoten širok kup ter pomešati z živim apnom, kar povzročuje hitrejši razpad raznih sestavin. Istočasno pa živo apno tudi desinficira in uniči vse škodljive glivice v sestavinah. Starejše

kupe komposta, ki so še od lanskega ali še predlanskega leta, je treba zakopati in jih pomešati s Tomaževo žlindro ali kali-jevo soljo.

Zemljo, ki jo bomo spomladi rabili za tople grede, je dobro že zdaj presejati in jo spraviti v kot, kamor ne bo prišla zmrzal. To pa tudi zaradi tega, da lahko to zemljo porabimo, kadar bi bilo treba.

Če smo že nasadili kaj sadnega drevja, je zdaj čas, da pripravimo zanj kole. Da so ti bolj odporni proti trohnobi in zimi je dobro, da jih impregniramo z raztopino zelene galice. To najlažje napravimo tako, da raztopino namestimo v velik sod potem pa prišiljene kole pomakamo vanj, tako, da modra tekočina stopi do četrtrine kolove višine. Koli naj bodo do 3 m dolgi in lepo obeljeni. Postaviti jih je treba k mlademu drevesu tako, da pridejo južno ali jugovzhodno od debla. S tem pripravimo primerno varstvo za toplotne izpremembe, ki največkrat prihajajo s te strani. Kol naj stoji globoko, vendar tako, da se ob njem ne drgnejo veje in vejice. Mlado drevo privežemo šele čez par tednov popolnoma trdno; prej samo toliko, da ga veter ne maje. Način privezovanja je različen; največkrat denemo motvoz v obliki osmice okoli drevesa ali kola.

Zelo važno je, da sadnega drevja ne sadimo pregosto. To je odvisno od drevesa samega in oblike njegove krone. Za jablane in hruške naj bi bila razdalja 10 do 12 metrov, ker se ta drevesa zelo razrastejo v širino.

V grdih dneh, ko ne moremo zunaj več delati, snažimo in popravljamo vrtno orodje.

VPRAŠANJA IZ ZDRAVSTVA

Odgovarja dr. M. Justin.

Gdč. H. M.: Že od mladosti imate slabo živčevje, vsaka najmanjša stvar Vas zelo razburi. V pogovoru s kom se Vam trese glas in roke, besede se Vam zaletavajo. Kako došlo pismo ne morete mirno odpreti, tako ste razburjeni. V družbi pijete vino, pa Vam postanejo oči tako čudno vročične. Vsak glas in šum Vam gre tako na živce, da začnete jokati. Kadite pa vedno in to že od rane mladosti (13 let). Vam je v tolažbo, a kadar kadite, pa

začutite po telesu tresenje, zlasti v rokah, da izgleda kakor da na violini tremulirate. Na sprehodu si domišljate, da ste na »drugem svetovju«, a ko skadite nato par cigaret, ste pa popolnoma nesposbna za vsak razgovor in ne trpite nobenega ugovora tudi od ljudi ne, ki so opravičeni Vam kaj svetovati. Rada bi opustila kajenje, pa Vam je težko. — Če ste v družbi resnih prijateljev, Vam srce tako močno bije, da mislite, da je nekje gori pod vratom. Če pride obisk, Vas isti tako razburi in izčrpa, da ste nekoliko časa čisto nesposobna za razgovor in srce morate kar s pestmi stiskati, tako Vam razbija in Vas na to tudi resnično boli. In kljub temu morate prenašati težkoče drugih ljudi. Svojih živcev, da niste skvarili s kakimi tozadevnimi dejanji, niti niste seksualno (spolno) poudarjeni. Odkod, da so Vam živci tako skvarjeni? Rada bi šla k zdravniku, pa Vam reko, da je: kriza. Vse da bi še bilo, če bi spati mogla in ne sanjala takih čudnih stvari.

Prav razumem Vas in sočuvstvujem z Vami. Jasno kot na dlani je, da morate nikotin in vino takoj danes opustiti, če se hočete rešiti. In boste se rešili. Mesec dni ali dva bo hudo, hujše kot sedaj; po preteku te dobe bo pa boljše, vsak dan boljše. Sam iz lastne izkušnje Vam to povem lahko. Kadil sem v gimnaziji in na univerzi. Po prvem rigorozu sem šel k vojakom v Dalmacijo 1908. Tobaka je bilo tam v izobilju. V Bosno smo hodili ponj in poceni je bil. Globok motiv, ki sem ga vzel za vodilo, zakaj da hočem nehati kaditi, me je vsega prevzel in zdržal sem. 14 dni— 3 tedne sem bil čuden, manjkalo mi je vse, siten in čemeran sem bil, ali motiv, oni vzvišeni motiv je zmagal. (Iz ljubezni do Matere Božje sem to storil.) Drugačni motivi ne bi zmagali. Poiščite Vi v svoji duši najlepše, kar imate še, kar Vam razrvani živci niso mogli ukrasti in na to se naslonite in z ozirom na to trden sklep: Neham; nočem več kaditi, pretrgam in to vsak dan 10 krat ponavljajte, naprosite koga da Vam stoji ob strani in Vas podpira. V »krizi« dajte vsako paro, ki bi jo izdali za cigarete in vino *v dober namen*, to bo Vaš kapital, to Vas bo rešilo in nabralo se bo, obrestovalo se bo in videli boste, da boste

čez leta veseli. Meni bi bila danes direktno muka, če bi moral kaditi, niti na misel mi ne pride več kajenje. Čez dva meseca se oglasite in poročajte mi, da ste skušnjo prestali, nakar Vas bom zavezal na daljnih 6 mesecev.

F. A.: Stara ste 21 let. Lansko leto ste se prehladili in od tedaj nimate več periode v redu. Pojavlja se Vam vsakih 5 tednov in še to ne v redu. V tem času Vam je tako hudo, da sploh ne morete delati, čutite pri tem v križu grozne bolečine.

Svetujem Vam tedensko po 2—3 sedeče kopeli do 10 minut, tople 28—30° C, predno greste v posteljo. Redno življenje, splošna okrepitev, dosti počitka, ampak tudi dovoljno primerne dela, izprehoda, svežega zraka, tečne hrane in dobre volje in — potrpljenja je treba, da se to stanje naredi znosno. Če se boste v splošno okrepili, bo tudi perioda postala redna, brez bolečin pa verjetno ne bo.

Premišljujoča: Z lanskimi nasveti, da ste bili zadovoljni. Prav, hvala Bogu!

Zopet ste se enkrat prehladili in Vam je perioda izostala, nakar se je zopet povrnila v redu za dobo pol leta. Prehlad Vam je na to povzročil tudi bolečine v prsih. Med in zdravilne rože so Vam olajšale in čas seveda je storil svoje. Nato pa so zopet nastopile bolečine v plečih tako, da ste hodila malo pripognjena in niste mogla dihati. Konsultirani (vprašani) zdravnik Vam je dejal, da Vam srce nagaja, in da se morate varovati pred prehladom in težkim delom. Toda perioda Vam ne pride v svoj redni tir, srce Vam nagaja in v levi strani pljuč, da sumite vodo, ker pri hitrem prigibu mislite, da čutite plunkanje v prsih. Srce, da Vam kar hoče zastati. Požirek vode Vam pomaga. Appetit imate dober. V zadnjem času ste začeli bledeti in hujšati.

Na vsak način pojdite na rentgenološki pregled, ki bo ugotovil ali je stvar resna ali ne. Srce — rabi počitka in zdravljenja, če je pa voda v prsih se bo pa moralo nekaj ukreniti. Ne čakajte več dolgo! Izkušen zdravnik Vam bo svetoval pravo.

Z A D A N E S A L I J U T R I

Jabolko kot zdravilo. Še vedno si ni jabolko priborilo tistega častnega mesta v naših gospodinjstvih, kakor mu gre. Celo ljudje s slabim in občutljivim želodcem lahko pojedjo mehko in okusno jabolko. Ko so ga na zelo tanko obelili in dobro požvečili, ga želodec do zadnjega ostanka prebavi. Sirovo jabolko je v eni uri in pol že prebavljeno, dočim želodec mehko kuhano zelje štiri do pet ur prebavlja. Sirovo jabolko redno pri zajtrku, v težkih slučajih namesto kave, uredi prebavo, odstrani zapeko, odstrani preveliko tvoritev kisline v želodcu in vpliva na vse delovanje telesa. Nobena gospodinja ne more dati svoji družini boljšega priboljška, kakor pečena jabolka. Pri vročici vsake vrste ni boljšega sredstva, kakor mrzla kuhana jabolka.

K mastnim jedem je jabolko najprimernejša prikuha; saj pomaga maščobo v telesu predelati. Zaradi tega velikokrat nadevamo gos z jabolčnimi krlji in pri-

ložimo svinjski pečenki par jabolok, da se z njo pečejo.

Otrokom ne moremo dati nič primernejšega jesti, kakor jabolka v kakršni koli obliki. K sreči pa jih tudi otroci radi jedo v prav različnih oblikah, bodisi same ali kot dodatek k drugim jedem, n. pr. jabolčna kaša, jabolčni riž, jabolčni krompir, vse vrste jabolčnih močnatih jedi. Pametna mati vzgaja otroke tako, da male darove porabijo za nakup jabolok, rajše pa, kakor za razne sladkarije.

Prav tako važno je tudi jabolko za stare ljudi, zlasti zaradi fosforja, ki ga vsebuje. Fosfor namreč zabranjuje poapnenje žil, ki ogroža življenje starih ljudi. Poleg tega pa je fosfor tudi neizogibno sredstvo za možgane; zato naj bi duševni delavci jedli prav mnogo jabolok. Kratko in malo, jabolko je že iz zdravstvenih ozirrov tako važno, da ne bi smela nobena gospodinja mimo tega važnega hranila.

DOBRE KNJIGE

V salezijanski založbi je izšla drobna knjižica, toda z veliko vsebino. »V Zveličarjevi šoli« ji je naslov. Uvodni tečaj v notranje življenje. Že prej je izšla enaka knjižica z naslovom »Mala skrivnost«, ključek do notranjega življenja. Ta je izšla že v treh izdajah. V knjižici ni nič suhoparnega, kakor je to tako rado v duhovnih knjigah. Vse je kipeče življenje, kakršno živi povečini vsakdo izmed nas. Prijetno kramljanje te kar nehote potegne za seboj in ti zbudi zanimanje ter željo za posnemanje živih zgledov božjega otroštva. Nadaljevanje te knjižice pa je zgoraj imenovana knjižica. Kar smo povedali o Mali skrivnosti, isto velja tudi o tej. Kdor

hoče spoznati najkrajšo in najlažjo pot k notranjemu življenju, naj bere to drobno knjižico. Tu bo našel tako preprosta, pa vendar tako učinkovita navodila in sredstva, podprta z zgledi iz živega življenja, da bo z veseljem krenil po začrtani poti k poduhovljenju vsakdanjega življenja. Cena »Mali skrivnosti« je Din 3.-, za sotrudnike Din 2.-; cena »V Zveličarjevi šoli« pa Din 5.-, za sotrudnike Din 4.-. Obe knjižici vsem ljubiteljem duhovnega življenja toplo priporočamo. V daljših ali krajših presledkih bodo izšli še nadaljnji zvezki »V Zveličarjevi šoli«. Vigrednice naj pridno segajo po njih!

Vigredni teden

1. — 8. decembra.

Prvi teden v decembru je »Vigredni teden«. Namen mu je, da se vse naročnice spomnijo na svoje dolžnosti do lista. Ni namreč dovolj, da vsaka naročnica le plača naročnino, da z veseljem pričakuje svojega lista vsak mesec, ampak še prav posebno, da temu svojemu listu pridobi čim več novih naročnic. To prav lahko doseže, če v tednu od 1. do 8. decembra obiše svoje prijateljice in znanke, ki Vigredi še ne poznajo, jim jo pokaže, jih opozori prav posebno na stvari, ki prav posebno nje zanimajo, zlasti pa poudarja, da se morajo katoliške žene in dekleta oklepati edino svojega ženskega lista »Vigred«. V vsakem kraju lahko prevzame ena poverjeničstvo, t. j. zbere vse naročnice pod svoj naslov in tudi sama zbira naročnino, ker je navada, da mnoge naročnice pod skupnim naslovom plačajo naročnino v obrokih. Tista poverjenica bi morebiti tudi lahko sprejemala naročnino v blagu, ker nekaterim naročnicam silno primanjkuje denarja. Za prodajo tega blaga pridobi osebe ali družine, ki tako blago vsak dan potrebujejo in ga morajo kupovati. Na ta način pomorenim kakor drugim, Vigredi pa omogoči širši razmah.

Posebna poudarka je vredno dejstvo, da Vigred kljub večjemu obsegu v ceni ostane pri starem, namreč Vigred brez priloge Din 25.-, s prilogo Din 50.-, za inozemstvo brez priloge Din 32.-, s prilogo Din 64.

VIGREDNICE, NA DELO ZA VIGRED V VIGREDINEM TEDNU!

AKO GRE ZA ZAVAROVANJE
pride v poštev le

V z a j e m n a zavarovalnica

V LJUBLJANI, Miklošičeva c. 19

1. požar, vlom, nezgode, jamstvo, kasko, steklo, zvonovi.
2. doživetje, smrt, rente in dote v vseh možnostih; posmrtninsko zavarovanje »Karitas«.

Zavarujte sebe in svoje imetje edino pri naši domači slovenski zavarovalnici.

»Dekliški oder«

V založnistvu Vigredi je petero zvezkov Dekliškega odra, ki vsebujejo nastopne igre z ženskimi vlogami:

II. zvezek: **PASTORKA**. Drama v petih dejanjih.

SESTRI. Božična slika v enem dejanju.

ŽIVELA TELOVADBA. Vese-
loigra v enem dejanju. Cena
Din 12.—

III. zvezek je posvečen materinskemu dnevu in vsebuje 19 deklamacij za materinski dan in kratke prizorčke:

POTRPETI JE TREBA Z OTROKI.

PISMO

MATERIN ZAKLAD

MOČNA MATI

MATERINSKA LJUBEZEN

Cena Din 10.—.

IV. zvezek: vsebuje 5 daljših in krajših iger namreč:

ZA SREČO. Igra v treh dejanjih.

ANGELA. Božična igra v petih slikah.

URE NA RAZPOTJU. Prizor za Silvestrov večer.

PAMET JO JE SREČALA. Burka v treh dejanjih.

KAKOR VIDITE... Veselo-
igra v štirih slikah. C. Din 16

V. zvezek: **SV. ELIZABETA**. Igra v petih dejanjih. Cena Din 7.—

VI. zvezek vsebuje tri igrice:

ZADOVOLJNOST OSREČUJE. Božična igra v enem dejanju.

GRBAVKA. Misijonska igra.

PRED JASLICAMI. Božična igra v dveh dejanjih Din 7.—

Z A L O Ž B A V I G R E D I

Ljubljana, Masarykova 12.

Vigred 1929, 1930, 1931, 1932, 1933
à Din 25.—

Mati vzgojiteljica. — Din 16.

Med pomladjo in poletjem. — Din 10.

Henoh Arden. — Din 8.